

ANUL 1884.

SEMESTRUL I.

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PRIN LUPTA“

LITERATORUL

REVISTA LITERARA
DIN BUCURESCI

CONTROL DE STIL.

LIBERTATE DE IDEI.

Anul al V-lea. — No. 2.

SUMARUL:

Pag.		de	Redacțiune.
65.—Din la Terța Italia		D-nul	Al. A. Macedonski.
66.—Inainte, poezie		"	Th. M. Stoensescu.
67.—Cronica		"	Al. A. Macedonski.
71.—Dupe, poezie		"	Carol Scrob.
71.—La Sărăcie,		"	Th. M. Stoensescu.
72.—Manfred (După Lord Byron)		"	Al. A. Macedonski.
76.—Despre stil		"	Const. P. Schelety.
77.—Stelele, poezie		"	Al. A. Macedonski.
78.—Epigramă		"	Al. A. Macedonski.
78.—Studii asupra Limbei		"	Th. M. Stoensescu.
79.—Mi-e urât, poezie		"	Loc. C. D. Toplicescu.
80.—Mariei		"	Dca. A. Stăncescu.
81.—Memoriile unui câțel		"	Al. Slaniceanu.
84.—Palatul și Bordeiul, poezie		"	A. P. Antonescu.
85.—Epocile spiritului omenesc		"	Th. M. Stoensescu.
86.—Ermil, nuvelă		"	Al. A. Macedonski.
91.—Epigramă		"	Al. A. Macedonski.
91.—Monumente Istorice		"	Al. A. Macedonski.
93.—Oamenii Fosili și oamenii Sălbatici		de	La Science Populaire.
97.—La Visită		D-nul	Al. A. Macedonski.
100.—Dans un album, poezie		"	D-na Catherine Leboeuf.
101.—Să rămân numai cu tine, poezie		"	D-nul Carol Scrob.
101.—Săracul și Mila		"	Th. M. Stoensescu.
104.—Epigramă		"	Al. A. Macedonski.
104.—Subt-Tei, (Roman, după Alphonse Karr)		"	Th. M. Stoensescu.
108.—Epigramă		"	Al. A. Macedonski.
109.—Intâlnirea (Comedie după F. Coppée):		"	d'Artagnan.
122.—Flori de Baltă		"	"
123.—Blestem		"	Al. A. Macedonski.

Redacțiunea și Administrațiunea: Strada Stirbey-Voda, No. 30.

BUCURESCI

TIPO-LITOGRAFIA DOR. P. CUCU, BULEVARDUL ELISABETA DOAMNA.

1884.

Prețul 2 Lei

A V I S

D. Comercianți, Industriași, Fabricanți etc.

Toți Domnii Comercianți, Industriași, Fabricanți, etc., care se vor abona la „Literatorul“ și vor plăti abonamentul pe un an înainte, pe lângă că vor primi revista, vor avea dreptul să publice pe copertă saă pe foi anecșate,

CATE-UN ANUNCIU

Într-un spațiu de cinci linii, fie-care linie conținând 40 litere. Acest anunț va continua tot anul același saă preinoit.

Asemenea toate persoanele care voesc să 'și aibă adresele, pot beneficia de aceeași con

Anunțurile și adresele se publică de-o potrivă fie din capitală saă județe.

Persoanele care deja sunt abonate la revistă, pot trimite de-acum câte-un asemenea anunț.

Ast-fel, Literatorul pe lângă prilejul ce va avea d'a prezinta cititorilor săi o serie de adrese ce le sunt de trebuință, va putea înlesni și persoanelor anunțate un mijloc ușor și eștin de-a se face mai cunoscute fie prin producțiunile lor, fie prin specialitățile ce au.

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PENTRU LUPTA“

L I T E R A T O R U L

1884.

CONTROL DE STIL

LIBERTATE DE IDEI

Abonamentul: Pe 6 luni 10 lei; pe un an 20 lei.—Admin. și Redacția Str. Stirbei-Vodă 30.

PREȘEDINTE DE ONOARE

AL

SOCIETĂȚII LITERATORUL

D-nul V. A. URECHIA

DIRECTOR AL REVISTEI

și

VICE-PREȘEDINTE AL SOCIETĂȚII

D-nul AL. A. MACEDONSKI

SCRISORILE

nefrancate se refuză

PRIM REDACTOR AL REVISTEI

ADMISTRATOR AL SOCIETĂȚII ȘI CASIER GENERAL

D-nul TH. M. STOENESCU

PENTRU ABONAMENTE

banii se trimit înainte

DIN LA „TERZA ITALIA“

Arătarăm în numărul trecut, vorbind despre Marco Antonio Canini, cum acest ilustru literat Italian, 'și-a luat nobila sarcină de a face pe Români mai cunoscuți în Italia și chiar în celelalte țări latine.

Astăzi avem plăcerea de a găsi în ziarul literar din Viena *La Terza Italia*, (No. 7, 1884), traducerea unei poezii a d-lui Macedonski, făcută tot de Canini și însoțită de către d-sa cu următoarea notă :

„D. Al. A. Macedonski, dupe care traducem această poezie, este Român „cu toate că de nume și de origină, Polonez; d-sa, este directorul unei a-creditate reviste literare și capul unei școli poetice noi, școală de care aparțin Stoenu, Scrob și alți tineri de valoare. Atât poezia pe care o traducem, cât și altele, sunt destinate să formeze un volum de traduceri „din peste douăzeci de limbi și ce va purta titlu de *Monile di gemme*.“

Iată acum și poezia despre care vorbim :

MALINCONIA

di

Alessandro A. Macedonski

(Dal Rumano)

Quando le foglie morte, ingiallite
 Da l'arbor cadon, copron la terra,
 E le corolle impallidite
 De' fiori perdono il dolce odor,
 O queste il nembo e quelle atterra
 E via per l'aere lontan le sperde,
 A me pensate: sono una verde
 Foglia anch'io stato, son stato un fior.

Se de la brezza il molle spiro
 Intra le foglie la primavera
 Un cheto fremito, lieve un sospiro,
 Un armonioso ne tragge suon,
 Od un soave odor la sera
 Intorno spandesi da' fior mandato,
 A me pensate: anch'io son stato
 Foglia, pur fiore io stato son.

M. A. Canini.

I N A I N T E . . . .

A venit restrițca oarbă,
 A venit sê mă lovească,
 Sufletul ca sê mi'l soarbă
 Viața să 'mî nenorocească.

Fără milă vrea sê 'mî strice
 Cuibul vesel de iubire,
 „Mor“ îi zic, și „mori“ imî zice
 Cu grozava ei rînjire.

Nu; ei bine nu se poate. . . .
 Dumnezeu n'ò să mă lase,
 Dumnezeu afar' va scoate
 Moartea din aceste case. (1)

Al. A. Macedonski.

Această poezie este scrisă sub dureroasa impresiune a pericolului în care se află soția mea prin nașterea a două copii morți în chiar acel timp.

CRONICA

In Franța, toată lumea citește.
La noi, toată lumea mănâncă.
Dar sunt și la noi care citesc. . .
Franțuzește.

Și adecă de ce nu?

Ferestrele librarilor sunt împănate cu trufandale parisiene, și bențile „*Vient de paraitre*“ acoperă pe rând titlurile: *La veuve*, *Sous les rideaux*, *Les betises de mon oncle*, *Sarah Barnum*, *Monstres Perisiennes*, *Toto chez Tata*, etc. fără a lăsa prilejul unei singure cărți românești să 'și arate fața insetatelor priviri de curiozități lumești.

Bieții librari! Iși fac meseria: fie-care vinde ce se caută.

Intreabă-ți d'o carte românească, că abia și-aduc aminte c'o aũ zvărlită pe sub rafturi, îngălbenită de urmele neșterse ale șoarecilor sau prăfuită de mătura ce-a trecut de sute de ori pe lângă ea.

Ș'apoi, ce sunt vinovați librarii, când preținșilor cititori le viri sub nas câte-o carte nouă-apărută și-abia unui o cumpăra de rușine, iar alții, fără a se uita măcar la titlul ei, răspund că aũ citit'o în franțuzește, chiar atunci când este o operă originală.

Fără îndoială, de la ignoranță la nepăsare este o mare deosebire, dar când și una și alta se întrunesc într'un singur individ, e firesc ca ceșiturile stomacale să se caute mai mult ca producerile spiritului.

Cei ce aũ stomacurile mai delicate, se vede că aũ spiritul mai setos:

Femeile care mănâncă și beaũ mai puțin, aũ prilejul să citească mai mult; iar bieteile cărți românești abia la dênsele găsesc o minte spre-a le coprinde, o inimă spre-a le simți. Pare că acest soi de ocupațiune intră în articolele casnice, căci într'atât bărbații le privesc ca efeminate, că la gazetele de literatură ei își abonează nevestele, iar cărțile tot pentru dênsele le cumpără.

Cel puțin dacă faptul s'ar practica pe-o scară mai întinsă. Din nefericire, fiind-că puține aũ văzut pe mumle lor citind, puține mai păstrează această moștenire.

Cu toate acestea, cărțile românești apar mereu în ciuda pizmuitoarelor și vor apare cât timp va fi cine să le scrie, oameni de inimă care să le editeze și un număr cât de restrâns de cititori care să acopere cel puțin cheltuiala tiparului.

Librarul Haiman, care-a 'nlesnit publicarea mai multor scrieri de valoare, pentru toamna viitoare își propune nouă sacrificii spre a da la lumină nouă producțiuni. Domnul Socek, care a editat mare parte din operele D-lui V. Urechia, în zilele din urmă a scos de sub teascurile tipografiei sale o conferință a aceluiași autor, supt titlul de: Relațiunile Franciei cu România supt Ludovic al XIV, XV și XVI, — pe lângă alte câte-va conferințe între care ale D-lor N. Ionescu și M. Gaster. Simpaticul poet Scrob, *brabetele*, cum îl numește Macedonski în *Viața sa de-apoi*, — va tipări un nou volum de poezii. Până și Cucu, proverbialul editor al haiducilor și al crimelor improvizate, pare a se fi săturat de acest soiū de literatură, și 'și propune a da la lumină cărți de valoare și de merite literare necontestate. Cu toate acestea, Domnul Cucu are meritul d'a fi știut să inspire gustul cititului, prin scrieri simple, la copii care încep și mai ales locuitorilor din comunele rurale.

E o mișcare în sensul opus principiilor stomacale, și e bine ca acei ce le-a propagat până-acum să se lase curentului ce zilnic devine mai repede; iar mai ales prea fericiți mîncători ai diurnelor de două galbeni pe zi, ar fi de dorit să părăsească *tuslamalele* și ciorba de *șchiemba* a antreprenorului de la *Hotel de rogojină* și să probeze, ei cei d'ântai, că leul ce prisosește cu-va, e prețul unei cărți românești, iar nu al unei butelii cu bere de Martie.

*

Și când te gîndești că numărul avizilor de-a trece drept autorii este atât de mare!

Nu mai departe, acum câte-va zile, un neobosit gazetar, saū mai bine un bucătar ⁽¹⁾ al unei gazete de politică, fiindu-i capul amețit de *diverse* și de *știri mărunte*, se hotări să scrie ceva mai lucos, mai mușcător, mai senti mental, mai filosofic, mai ingenios, mai de merit în fine. Dar cum și de unde să 'și culeagă subiectele? Din imaginație? ferească Dumnezeu! E naturalist ca viermele dintr'o bucată de cașcaval. În natură, da, numai în natură se pot găsi subiecte atrăgătoare, și, dacă e vorba, Zola a știut să convingă pe atâți mîncători de stele, făcându-i să se coboare din vînturile turbate în noroiul de supt cismă.

Ast-fel, și gazetarul în chestie era unul dintre convinși.

Deci, spre a studia natura, o porni dis de dimineață cu hotărîrea că tot ce va vedea pe uliți să fie pentru dînsul un obiect de strictă observațiune.

Fatalitate ênsă! în drum întâlnești pe cine nici gîndești...

Un măgar.

(1) Așa se numesc supt — supe redactorii care scriu mărunțișurile dupe pagina a III-ea a unui ziar.

Si bietul măgar era inhămat la o căruță cu pâine. Se vede că stăpînul intrase 'n cărciumă să bea un rachiu, iar dobitocul, așteptându-l, își egze-cuta obicinuita scârțăitură, ce pe limba lui va să zică : „frate! frate!“ cu-vînt adresat celor care aū douē picioare, dar care, cānd vor să urce cāte-un deal, aū patru.

Autorul în perspectivă se apropia de măgar, iar acesta îi dete un *bună-dimineața* cu glasu'î necultivat și obraznic.

Vănzătorul crezēnd că e un mușteriu, alergă la căruță.

— Jimblă caldă ! pâine caldă ! strigă el apropiindu-se.

— Ia-ascultă măi, întrebă *zolistul*, de ce 'ți zbiară măgarul ?

— Stiū și eū, domnule ; poate că unde te-a vėzut pe d-ta.

— Așī, dobitocule ! Î-e foame !

— De oare-ce 'i înțelegi limba, întrebă'l să 'ți spue, nu e un cias de cānd 'i-am dat tărițe.

Si zicēnd acestea, negustorul biciui măgarul, lāsānd pe gazetar decepționat că plecase să 'și facă studiile prea de dimineață.

Dacă s'a descurajat saū nu, adevērul e îndoios.

În curānd ēnsē va eși de supt tipar :

OBSERVAȚIUNI FILOLOGICE

Dialectul asinilor în raport cu al unor oratori 'nainte de metempsicozū.

Avis celor interesați, și mai ales actorilor din piesa *Sinziana și Pepelea*, avēnd mijlocul de-a 'nvēța să imiteze cu fidelitate accentele autorului.

*

Ce e drept, la teatru numai piese cu măgari nu avusesem.

Ba să nu mint. . . D-nul Hasnaș a debutat de curānd la teatrul național în piesa *Dama cu Cameliī*.

Debutantul a influențat condeii mai multor preținși cronicari, cu intenți-unea de a-i schimba defectele în calități.

Inteligența artistă, D-na A. Romanescu a făcut să se reprezinte în bene-ficiul său drama lui Dumas.

D-nia sa, interpretānd pe Margareta, a făcut aceia ce nu ne așteptam de la o artistă numai în role de ingenuități. Se știe c'a studiat pe Margareta cu Delonay, profesor la conservatorul din Paris.

Am avea multe de zis asupra egze-cuțiunei D-nei Romanescu, dar fiind-că este ne-drept a se face opresiunii unei artiste care a câștigat o reputațiune destul de însemnată, prin muncă și talent, orī-ce cronicar care voește să fie iuparțial, este dator să pue în balanță egze-cuțiunile reușite cu cele ce se

par mai inferioare, și prin urmare dacă în rolul Margaretei D-na Romanescu a fost inferioară lecțiilor lui Delonay și chiar rolului, nu noi vom lovi în reputațiunea stabilită a D-nei Romanescu.

Cât despre debutant, teatrul 'l-a pescuit din provincie, ca să umple golul de amarez, ce D-nul Manolescu lăsase în trupa dramatică. Astuparea acestui gol prin actorul Hasnaș, a ridicat la mulți dorința d'a mai merge la teatru. Si direcțiunea care 'l plătește cu peste 300 lei pe lună, va inventa un aparat spre-a face să 'i dispară toate defectele, un aparat, care aplicat sistematiceste D-lui Hasnaș, îl va transfigura într'atât timp, cât îi trebuie să plece din focarul artiștilor până la Craiova de unde a venit.

Va regreta poate D-nul Alecsandri că la anul nu va avea cine să 'i joace pe Galus din Fântâna Blanduziei, — căci uitasem să spui că zilele acestea s'a reprezentat presa marelui *geniū*, de la Mircești.

Să nu credeți că a greșit tipograful punând la cuvântul ce denotă capacitatea D-lui Alecsandri accentul pe *i* în loc de *e*.

Cuvântul *geniū* este o inovație în limbă a premiatului de la Montpellier. D-nia sa vrea să zicem *geniū* în loc de *geniū*; așa dar, fiind datorți ca tineri să respectăm decretele date de la înălțimea unui trecut ilustru cât și de teamă poate să nu fim și noi trecuți între *Zoili*, vom spune: D-nul Alecsandri este un *geniū*, iar nici o dată un *geniū*.

*

Pe când unii se încearcă a face inovații în limbă, alții fac același lucru în arte.

Așa, D-nul I. Reghius, profesor de pictură în Heliominiatură, are metoda d'a învăța pe toată lumea numai în două lecții, să reproducă în ulei pe sticlă ori-ce fotografie fără ca elevul să aibă cea mai mică cunoștință de pictură sau desemn. Invențiunea este proprie a d-lui Reghius, care dupe ce-a călătorit mai toată Europa și-a obținut succese, s'a reîntors în România, țara sa natală, și ca român are tot dreptul de a pretinde bună primire.

Heliominiatura este arta cea mai plăcută, și dacă cine-va o poate învăța numai în două lecțiuni în timp de două ore, apoi acele două ore sunt merrite a'î îndulci zile întregi de dezgust și de grijă. E ceva fermecător în invențiunea d-lui Reghius; cu cât te obișnuiești mai mult a lucra, cu atât simți mai multă 'nclinare; și dacă secul frumos mai ales poate avea o distracție nevinnovată, ademenitoare, nu poate fi de cât Heliominiatura. Cât despre stimabili care clocesc prin cafenele, care fumează mult tutun sau care suferă de ori-ce patimă sufletească incurabilă, și-ar voi să se scuture de aceste daruri

rău-cuvântate, să 'nvețe Heliominiatura și se vor convinge că o patimă bună poate 'nlocui pe alta rea.

Profesorul Reghius fiind de cât va timp în capitală, 'și-a creat o mulțime de elevi și eleve; iar cine nu-și-a făcut încă cunoștința, se 'l caute și 'l va găsi.

Acum, în loc de priimiți asigurarea stimei și considerațiunei etc. etc., iată o glumă :

** Pe când domnul X. . . era ocupat în cabinetul său, intră repede un servitor strigând :

— D-le, s'a aprins casa !

— Dobitocule, respune Stăpânul, du-te spune cucoanei; nu știi că eu nu m'amestec într'ale casei? . .

Th. M. Stoenescu.

D U P A

Două veniră 'n loc de unul
Ce-așteptat era de noi,
Însă dânsii 'n pragul vieții
Se opriră amândouă.

Chiar această bucurie
Cerul nu ne-a 'ngăduit,
Intr'o naștere fatală
Copilașii ne-aă murit.

Leagănul ce pregătisem
Când voios îi dam ocol,
Il găteam ca să rămâie,
Trist și rece, mut și gol.

Al. A. Macedonski.

L A S A R A C I E

Sărăcie, Sărăcie!
Alte cuiburi n'ai aflat?
Pentru ce tocmai pe mine
De tovarăș m'ai luat?

Cum de-ai prins tu rădăcină?
Pentru ce mă urmărești?...
Sărăcie, Sărăcie!
Nu mai vreau să mă iubești!

Lângă pieptu-ți gol și rece	Vezi de fă cu altul casă,
Oh! Destul am tremurat!	Dorul pentru-a 'ți alina
Du-te caută pe-un altul,	Și atunci, ca să fiu sigur,
Du-te că m'am săturat!	Însuși eu te-oiș cununa.

Carol Serob.

M A N F R E D

Poemă dramatică în trei acte. (După Lord Byron)

(urmare)

A c t u l I - i u

SCENA II.

Muntele Jungfrau. — E aproape de ziuă. Manfred singur pe o stâncă.

Manfred

M'aș dezmințit știința, și farmecile mele
 S'aș dus în întuneric cu spiritele rele
 Pe care le chemasem să'mi vie în ajutor
 Și nu mai pot nimica să sper în viitor.
 Ô lume!... ô țărână!... ô maica mea iubită
 Și tu ô dimineață din veacuri incolțită,
 Pădure, stânci, abisuri, pe care vă zăresc,
 De ce nu pot nimica din voi să mai iubesc!
 De ce sînteți atîta de dulci și de frumoase,
 Când simțurile mele de suferinți sunt roase?
 Iar tu strălucitoare privire, — univers, —
 În somn atît de pacînic și-atît de viu în mers,
 De ce 'mî-arunci în față schînteii de ne 'ndurare,
 Când inima 'mî-e plină de-atîta disperare?
 Pe stîncile-ascuțite cu vîrfuri de granit,
 Pe care 'mî este corpul urcat și pironit,
 Avînd în adîncime torențele spumoase,
 Vorbînd cu frunzătura pădurilor pletoase,
 'Mî-e gîndul de-o privire grozavă frămîntat,
 Mă simt învins, cu toate că sunt ne 'nduplecat. —
 'Mî-ar fi destul în lătură o singură mișcare,
 Un pas, o slăbiciune, un zgomot, o suflare,
 Si corpul meu să cadă în văile adînci,
 Lăsînd fășii de carne pe arbori și pe stânci. —

Dar pentru ce 'mî-e frică?... Si pentru ce când toate
 Se-opun dorinței mele, — dorința mea nu poate
 Nicî chiar murind, — în moarte să afle un sfîrșit ?
 „Trăește!.. “e blestemul ce 'n veci m'a urmărit,
 Si traiul, e mormîntul în care putrezește
 Ființa mea, — când iadul repetă-adînc ! „Trăește!...
 (Un vultur trece pe din'aintea lui).

O ! tu, ce spinteci norii cu pîeptul tîu de fier
 Si te ridici cu zborul fantastic pîn' la cer,
 Ce bine faci cî zborul îți ieși pe lîngă mine !
 De m'ai lua drept pradă, ai face mult mai bine ;
 Din cîrnurile mele ai fi în veci sîtul
 Si puii tîi 'șî-ar face din mine un pîtul ;
 Dar ochii mei zadarnic ar vrea sî te urmeze,
 Pe cînd ai tîi asuprî-mî nu vor sî se 'ndrepteze, —
 — Ce farmec e 'mprefuru-mî și cît e de frumos
 Pîmîntul, ce se 'mbracî de sus și pînî jos
 Cu haine strîlucite de raze sclipitoare
 Mereu împrumutate din lunî sau din soare.
 Iar noi, stîpîni nemernici ai marelui pîmînt,
 Din care ne rîmîne d'abia cîte-un mormînt,
 Ființe întocmite din cîrnuri și simțire,
 Acî noroi netrebnic și-aci dumnezeire,
 Ne coborîm în iaduri și ne urcîm la cer,
 Slujînd, în neștiințî, aceluiași mister.
 Prin noi, întreaga fire e veselî sau plînge,
 Așa precum durerea ne lasî sau ne strînge ;
 Si ce ne pasî noî de este 'n univers
 Un scop, spre care tînde natura 'n al sîu mers !
 Atîta știm, cî 'n lume trîim, sperîm și 'n urmî
 În somnul vecîniciei speranța ni se curmî !
 Si-acolo, unu-de-altul departe, putrezim,
 Iar cei rîmași n'aî dreptul d'a_ști ce devenim !
 (Se-aude în depîrtare fluierul unui cioban)

Oh ! cum ași vrea sî'mî umplu a inimei pustie
 Cu focul ce inspirî această melodie !..
 Dar nu : Eî n'an nicî soarta acestui biet cioban
 Pe-al cîruî dulce cîntec se leagî an de an
 Spre-ai împleti trecutul pîstrat în amintire
 Ca fie ce minutî sî-î nascî-o fericire.
 De ce nu sunt un sunet din cîntecu-î duios !
 O aripî din vîntul ce 'l face-armonios,
 O razî din speranța ce 'l face sî trîiascî,
 O umbrî, o luminî pe fața'î îngereascî,

Să nasc din bucuria ce 'l face zîmbitor
Si 'n jalea ce se strînge în sufletu'î, să mor !...

(Un vînător apare printre munți).

Vînătorul

Imî pare că p'acea vînatul meu s'ascunde...
Fugea atît de iute, că nu mai știu pe unde
Să 'l mai găsesc. — Dar omul acesta cine-o fi ?
De sigur numai unul d'ai noștri s'ar jertfi,
Urcându-se pe-un munte d'o ast-fel de 'nălțime.
Dar nu ! El nu'î de-ai noștri; și e din nobilime.
Ce trist e !... de departe ai crede că 'i țeran.
Să 'l vîd mai de aproape... doar nu 'mi-o dușman.

Manfred (făr' a 'l vedea)

A te vedea cu pîrul albit de suferință ;
Să nu 'îi zîmbească nimeni !... O singură ființă
Să nu găsești pe lume durerile să-î spuî ;
Iar moartea lângă tine s'o simți, s'o presupuî
Si 'n brațele-î hidoase să te usucî ca pomul
Pe care 'l ocolește și pasărea și omul.
Să fii în tot-d'auna tot ast-fel, — când ai fost
Crescut în alte visuri, în alt-fel d'apost.
Pe frunte să 'îi apară adîncile abise
Ce nu aû fost de scolî și nici de anî înscrise,
Ci numai de minute, pe care le-ai crezut
Eternități, rămase neșterse din trecut.
Ghețari, pe care numai o singură suflare
V'ar pune de o dată cu munții în mișcare,
Făcînd să se preschimbe oceanul în noroi,
Plecați și 'n răzvrătire, luați-mă cu voi !...
Aud cu ce grozavă și repede cădere
Vîrtejurile voastre se sfarîmă 'n tăcere,
Si urletele triste ce es din adîncimî
M'atrăg, și vreaû în ele să cad din înălțimî.
— De ce zdrobiți atâtea păduri încîntătoare,
Atâtea locuințe cu vetre arzătoare
Subt care fericirii cu drag s'adăpostesc,
Si mă lăsați pe mine, când sufer, să trîesc !...

Vînătorul

Prăpastia se unflă și din adîncurî geme ;
Streinul stă d'asupra-î plecat, și nu se teme.
Va trebui să 'l turbur din nepăsarea luî,
Dar fără ca să 'l sperii, încet, încet, să spuî

Periclul în care ar fi merit să cază...
E bine ca 'nainte de toate, să mă vază.

Manfred

Sunt munți ce cad și 'n cale nimic nu ocolesc ;
Cu frunțile umbrite de nori, se dezlipesc
De ei, și 'n adâncime prin văile zmăltate,
Prin rîurile limpezi, prin câmpuri și prin sate,
Prin vînturî și prin aer se 'mprăștie, se șterg, —
Precum a fost o dată bătrînul Roetzberg.
Se 'ntemplă rar în lume să afli munți ca dînsul
Sub care să dispară mizeria și plînsul,
Schimbând cu nepăsare pe bun și pe mișel
În pulbere și apă. — De ce nu sînt subt el !...

Vînătorul

Prietine, ia seama, un pas mai mult de'î face
Pe cât te vezi de teafăr, în țîndărî te-ai preface.
Prăpastia-î ădăcă și gîndul tîu fatal...
Fă bine și te trage de-o parte de la mal !...

Manfred (făr' a 'l zări)

Mormîntul meû se vede c'a fost aci să fie :...
De cât pe patul leneș să mor în agonie,
Mai bine în adîncul prăpăstiei să dorm
Și corbiî să pluteaseă pe stîrvul meû diform !
Adio, cer albastru ! adio lungă zare !
Asupră-mî cercî zadarnic s'aruncî a ta muștrare.
Tu nu ești pentru mine făcut, și nu mă tem
De ochiî tîi ; asupră-țî să cadă-al meû blestem !
Iar tu pămînt, primește atomele-țî fatale
Si fă-le să dispară în pîntecele tale !...
(În momentul cînd Manfred vrea să se arunce, vînătorul 'l oprește)

Vînătorul

Oprește-te !... Dar bine, zmintitule, ce faci ?...
Orî care 'ți-ar fi traiul și-ai vrea să te desfacî
De dînsul, nu se cade să pîngărești cu sânge
Acele locuri !... Vino cu mine !...

Manfred

Nu mă strînge !...
Sunt slab. Abia te-aude urechia-mî cînd vorbești,
Și munțiî staû să cadă cu mine. Cine ești ?

Vânătorul

Ți-oî spune altă dată ; acuma vin' cu mine...
 Așa... încet... pe brațu-mî apleacă-te mai bine...
 Ia bēțul ăsta 'n mână, susține-te cu el..
 Fiind-că nu 'î departe d'aceia la castel,
 Vom merge împreună și-acolo imî veî spune
 Ce rău saū ce durere odihna ta rēpune ?
 Urmează-mē !.. Ia seama, încet, să nu cădem...
 Apropie-te bine de brațul meū... Aidem !

Finele actului I-ii.

Th. M. Stoenescu.

 DESPRE STIL

Maî 'nainte de ori-ce, naște întrebarea de unde 'și are origina termenul de stil aplicat la felul general al unei scrieri ?

Stil, este condeiul pe care 'l întrebuințau Latiniî ; stilul era un fel de pumnal, (de unde *Stilet*), cu care Romanii, săpaū litere în ceara tăblițelor ce serveau în acele timpuri la scriere. Autorii vechi, lămuresc chiar, că *stilu* saū *condeiul* Romanilor, servea în acelaș timp și de un fel de armă ce era adesea, foarte primejdioasă.

Stilul cel vechiū 'și-a schimbat astăzi interesul, dar cu toate aceste, în mâna oamenilor dibaci, a rămas ce era : *Armă*.

Și această armă este cu atât mai puternică, cu cât cu dēnsa, poîi să provocî ura, dragostea, mila, disprețul, putēnd chiar, să miști și să atingî pēnē la lacrimî.

Dar cea d'ântēiū condițiune pentru ca să obîi asemenea rezultate este neapērat întrebuințarea unui stil simplu ; prin stil simplu se înțelege, o scriere neîncărcată cu imaginî, cu comparațiuni și cu epitete.

Câte-va egzemple vor dovedi mai cu înleznire aceasta.

Care, atinge bune oare mai mult dintre următoarele asupra aceluiaș subiect ?

Stil înflorit

„Tatăl sēū, nenorocitul sēū tată, își detese cea din urmă suflare ; Buzele lui erau vineți ; ochii sticloși, și numai umbra morțiî îi flutura pe frunte. La căpătâiul patului, fiica sa, în genuchi, cu pērul despletit, cu disperarea

zuprăvită pe fața ei brăzdată de durere, rămăsese acuma singură în lume, și vărsa un torent de lacrimi arzătoare.“ etc.

Stil simplu

„Tatăl murise și îngenuchiată lângă pat, fiica sa plângea.“

Vom lua acum un alt egzemplu :

Stil înflorit

. . . . „Și ce face în acest moment guvernul ?

— La lumina zilei și la vederea țării, în mijlocul a mai multor milioane de locuitori, lipsit de orî ce onestitate, cu un cinizm ne măi azit, își umple cu prisos pozunarele căptușindu-și-le cu aurul țării.“ etc.

Stil simplu

. . . . „Și ce face în acest moment guvernul ?

— „Fură.“

Iată acuma un alt egzemplu :

Stil înflorit

„Se zice că zgîrăietorul de hârtie X 'și-a venit în minți. Această împrejurare este o adevărată catastrofă pentru dînsul, căci dacă se va adeveri, apoi de astă-dată, a înnebunit și mai mult de /cum era în timpul dezastroasei sale boli.“ etc.

Stil simplu

„Se zice că scriitorul X 'și-a venit în minți. Deplângem această reîntoarcere a sa la starea în care se afla mai 'nainte.“ etc.

(Vn urma)

Al. A. Macedonski.

STELALE

Ceru 'ntreg se 'nmoaie 'n aur
 Și e câmpul înnorat
 O copilă 'n sus privește
 Spre abisul înstelat.

Printre astre, vede unul
 Cu lumină schinteietoare
 Lângă altul ce trimite
 Raze palide, ușoare.

Din bătrâni știa și dânsa
 Că pe ceruri toți avem
 Câte-o stea ce ne lucește
 Până ce 'n mormânt cădem,

— »Doamne, zise atunci-copila,
 Pentru-avutele femeii
 Ai făcut pe cer să nască
 Stele mari cu vii schinteii.

Pentru noi, sermane fete,
 Stele mici și slabe sunt !
 Ai făcut deosebirea
 Și în cer ca pe pământ !

Const. P. Scheletii.

EPIGRAMĂ

Găsesc „*Fântâna*“ dumitale
 Un monument ce nu se 'ntrece
 Dar trebuia spre-a fi deplină
 Să scrii pe dânsa : *apă rece*.

Al. A. Macedonski.

STUDII ASUPRA LIMBEI

II

NINSOARE—ZĂFADĂ

S'ar crede la 'nceput că aceste două cuvinte au același înțeles ; adevărul însă, este alt-fel, și ele au fost rău întrebuințate de cei mai mulți, dându-li-se o semnificare identică.

Ninsoare este un termen ce nu se poate aplica de cât la fulgii de zăpadă în cădere; *zăpada*, este ninsoarea deja căzută.

Ast-fel: *calcă pe ninsoare*, sau *ninsoarea acopere câmpul*, nu pot să fie pri-mite cu nici un-chip.

Este adevărat că Românul zice: *umblu pe ninsoare*, dar aceasta însem-nează că *umblă pe când ninge*, și nu trebuie luat în alt înțeles.

D O R

Dor, nu este de cât radicala de la *dorință*. Poeții mai ales, au făcut cu dorul un abuz nemărginit, preschimbând în toate felurile înțelesul acestui termen.

Dor, a ajuns ast-fel, aci sinonimul *durerei*, aci al *amorului*, și mai nici-o dată al *dorinței*.

Acest abuz, își are temeiul pe cuvântul că dacă *dorești* pe cine-va, este că *iubești* pe acel cine-va și că *iubindu'l*, lipsa lui îți pricinuește *durere*.

Dar argumentele de acest fel, intră prea mult în domeniul sofizmelor, ca să fie priimite definitiv și fără discuțiune.

Dor, ar putea să se întrebuițeze în același timp, cel mult pentru *dorință* și *durere*.

Trbuie să ne mulțumim dar, pentru ca să eșprimăm *amorul*, cu întrebui-nțarea adevăratului său nume, și ori-cât de multe dureri ne-ar pricinui adesea, să nu 'l facem *dor*, ci să 'l lăsăm să rămâie tot *amor*, sau, dacă vrem să fim mai arhaici, tot *iubire*, tot *dragoste*.

Al. A. Macedonski.

MI-E URAT

'Mi-e urât!.. Ași vrea să fie zgomot împrejurul meu
Si să 'mă fărmece auzul armonii de veselie,
Să 'mă dispară dupe față vëlul de melancolie
Si să 'mă fie dat a zice: — astă-zi am trăit și eu!

'Mi-e urât! Atât de singur mă gădesc de la o vreme
Și atât de trist 'mă-e traiul și durerea-atât de grea,
Că de-ar fi să aibă voce lacrămile 'n geana mea
Cerul s'ar umplea de milă și pământul de blesteme.

Oh ! Și cât ași da pe-o oră de simțire 'npărtășită,
 Ca să pot cui-va în taină inima să 'mî desvelesc,
 Să-î surid și să 'mî suridă, să 'mî vorbească, să-î vorbesc,
 Și ființa mea să fie de a sa nedespărțită.

Cât amor și câte flacări sugrumate 'n mine sunt,
 Câte farmece ascunse dorm în pîeptul meu uitate,
 Și când ele zac acolo pentru veci înmormântate,
 Eū în negurele vieței sînt mai singur ca 'n mormînt !

Și urâtul mă 'ngrozește și pe inimă m'apasă . . .
 Ași voi să plîng, dar cine oare m'ar vedea plîngînd ?
 Ași voi să strig, dar nimeni nu m'ar auzi strigînd !
 Universului și soartei de-a mea jale ce le pasă !

Zorile se 'ntind și ziua strălucește pentru mulți ;
 Noaptea vine și le-aduce fericire și odihnă,
 Unii rid printre banchete, alții se iubesc în tihnă,
 Toți găsesc o mulțumire : cei bogați și cei desculți.

Și când totul se preschimbă, eū rămân precum rămîne
 Cugeterea ne'nțeleasă de un creiere tîmpit,
 Floarea încă nedeschisă sub pămîntul mucezit,
 Piatra scumpă 'n fundul mării, iarba 'n stîncile bătrîne !

Th. M. Stoenescu.

M A R I E I

Azi când jalea mea adîncă
 A învins mîndria ta,
 Și amorul mai ferbinte
 Când se poate deștepta,

Nu mă mai privi zadarnic
 C'o vicleana nepăsare
 Căci privirea ta s'ar stinge
 Intr'a mea înflăcărare.

De cunoști a mea durere,
 De prevezi al meu destin,
 Nu 'ncărca de-amărăciune
 Zimbetul cel mai divin.

Soarele când se ascunde
Subt un nor orî cât de gros.
Tot voește să trimeață
A lui rază până jos.

Tu ești numai o femeie
Și de tine-aproape sînt.
Pentru ce nu faci, cum face
Soarele pentru pămînt ?

Locot. Const. D. Toplicescu.

MEMORIILE UNUI CAȚEL

Sunt fiu natural. Mumă-mea, o cățea mică și frumoasă, după cât am auzit vorbindu-se, era a unui ofițer, care o lăsa în voia întâmplării. Din când în când 'l arunca câte un os său alt-ceva. Tatăl meu, chiar dacă ar fi să 'l cunosc după aceea, că el bătea pe mama, tot nu l'aș putea distinge din toți cei ce se băteau cu ea.

Zisei, că sunt fiu natural. Ce rușine ! În societatea în care trăiesc, a fi fiu natural e a nu avea nici un drept, e a fi ecpus, să 'ți se dea fel de fel de epitete, e a fi silit să trăiești singur și toți să se uite la tine chiondorîș. Dar vei fi mai bun de cât cei legitimi?.. Asta nu vor să știe oamenii. Ești copil din flori ? E de ajuns, ca să te vezi înlăturat.

Noroc, că nu se cere și ființelor din specia mea, să fie fiu legitim, căci n'aș fi ajuns nici-o dată unde sunt, și n'aș fi întâlnit în viața mea, de cât priviri de dispreț.

În viața mea am trecut prin multe peripeții.

Născut pe un culcuș de paie murdare, într'un grajd, dimpreună cu frații mei, am văzut lumina nemâncăți și tremurând de frig. Stăpânul nostru nu se milostivea să dea bieti mami, cocârjată de nemăncare și de ger, să se hrănească, de cât cu fălci de boi nefierte.

Ast-fel, vr'o copilărie grozavă n'am avut. Am dus'o ca va' de mine. Eram trei frați ; doi fuseseră aruncați de când se născuseră. Dupe șase săptămâni, biată mumă-mea eși nu ca să se ducă la moliftă, ci ca să ne caute ce-va de mâncare, dar nu se mai întoarse... o luaseră hingherii ; stăpânul nostru pe care mumă-mea 'l servea cu destulă credință, nu' l pusese nici zgardă. E de prisos, să mai spun, că nimeni nu se turbură de dînsa ; nici gînd nu avu cine-va să o scoată de acolo.

Rău trăise, rău muri ; martiră a neinteresării oamenilor. Fiind-că ómenii nu se interesează de cât pentru dînsii ; egoiștii la culme, nu înțeleg prin a face bine, de cât a se ajuta fie-care pe sine, a strînge cât de mult și de or-unde, fără să se mai gîndească, dacă alții au ca dînsii său dacă ar fi bucuroși, să aibă o pâine de toate zilele, ca să nu moară de foame.

Pămîntul e un haos, în care fie-care ființă, ce' l locuiește personifică egoizmul...

Dumnezeu știe cum am trăit vr'o două zile, căci nu ni se mai dădea nimic de mîncaro. Eū eram cel mai mare ; dacă aș fi fost în Englitera aș fi moștenit toate rămășițele de oase de la mumă-nea, dar pentru că eram în România, trebuiau să le impart cu frații mei, și erau atât de puține, în cât nu ne veni nimic. Fiind mai mare, puteam umbla mai bine ; dacă aș fi fost om, aș

fi fost dator, ca mai mare, și în lipsă de tutore, să dau demânzare fraților mei; dar noi nu avem ast-fel de legi. Și noi suntem egoiști; când avem ce-va de mâncare, ne punem într'un colț și 'l roadem singuri, fără să dăm nimănu, mărând chiar la frații noștri când vor să lingă și ei, și dacă e ce-va în care ne asemănăm cu oamenii, e numai aceasta.

Plecaiū dar, să 'mī caut ce-va de mâncare; nu pusesem nimic în gură de vr'o două zile.

Tiriș-grăpiș ajunseiū la poartă, n'apucasem să fac zece pași în drum, și iată un băețașiū mă chiamă la el; eū ca copil fără minte ce eram, mă duseiū; el mă luă în brațe, mă puse sub palton și plecă cu mine în fugă... Gemdiū, chelălăiū, căci mă despărțea de frații mei... De geaba.

De multe ori considerăm unele întâmplări ca nenorocite și tocmai pe urmă vedem, dacă ajungem bine, că prin ele am ajuns acolo.

Așa și cu mine, de unde credeam că voiū fi nenorocit, căci nu știam, nici unde mă duce, nici ce 'mī face, mă pomeniū într'o casă mică dar curățică, călduroasă. O femeie cam bătrână 'mī dădu de mâncare, și 'și plimba adesea mâna pe mine, lucru care 'mī făcea plăcere. N'aș mai fi dorit nimic, de cât să 'mī petrec aci toată viața.

'Mī aduseiū aminte de păcătusul de culcuș pe care mă născusem, pe care trăisem până atunci, de bieții mei frații... Sermaniū nenorociți! de atunci nu 'i am mai văzut. S'or fi făcut mari, or vor fi murit de foame? Or fi având și ei o soartă fericită, saū nu? Nu știu nimic. Poate să 'i mai fi întâlnit dar eram prea mic, când ne-am despărțit, ca să 'i mai cunosc acum.

Acasă la noul meu stăpân, cum spuseiū, aveam de mâncare din belșug, dar în schimb toată ziua eram bătut de dēnsul, ca să învăț slujī și tras de urechi ca un școlar leneș de un copilaș mic, căruia se vede că 'i plăceau gemetele mele.

Am eșit într'o zi pe poartă, sătul de atăta tiranie.

Eram născut pentru o viață mai bună.

* * *

Mergeam cu capul în jos, gândindu-mă, ce să fac, unde să mă duc, căci n'aveam nici un adăpost, când aud în urma mea o voce zicend; „Ce drăguț căfelușiū!

Mă uitaiū în toate părțile, că să ved ce ființă din același neam cu mine avea fericirea să primească asemenea complimente, dar nu văzuiū pe nici unul.

Să fiū eū acela, 'mī ziseiū?... Adică de ce nu? Mună-mea fusese frumoasă, eū de ce n'aș semăna cu ea? Nu m'am uitat nici odată în oglindă. E lucru firesc. Mărturisesc că aceste cuvinte, mă cam lingușiră; un sentiment de vanitate mă coprins (și noi suntem vanitoși, tot ca oamenii dar nu în așa grad), ridicaiū capul cu trufe și mă uitaiū înapoi să ved cine 'mī făcea niște laude atât de măgulitoare.

Era o doamnă tēnēră, drăgălașe, îmbrăcată grozav de frumos, și avea mâinile acoperite în blană. Cu ce poftă m'aș fi culcat în acea blană, căci era un ger grozav.

Mă chiamă cu *cuțu, cuțu* — Nu mă chiamă ast-fel, dar se vede să acesta e un nume generic, ca cum ar zice domnule saū doamnă. — Nu trăisem mult în lume, dar băgasem de seamă că cu plecaciunī și uniliri, ajungi lesne la ce dorești. Mă duseiū, mă guduraiū și eū pe lângă dēnsa, 'i linseiū mâna și iacă-mă cocoțat de-odată — ce distanță! — în brațele unui bărbat, care umbla mereū dupe dēnsa și 'și scotea pălăria la fie-care cuvēt ce 'i adresa. Aș fi voit eū mai bine la dēnsa în brațe, nu e vorba, căci blana aia 'mī făcea cu ochiu, dar bine era ș'așa.

Pe drum, în cadențatul mers al feciorului, ostenit eum eram, gândindu-mă la norocul ce dăduse peste mine, adormiū.

Când mă deșteptai, ajunsesem acasă la doamna. Intraiu într'o odaie. Ce lucș ! Ce frumusețe ! Și ce miros de parfumur ! Cătă deosibire între această casă și acea de unde plecasem ! 'Mă era milă să calc pe covoarele și pufurile cele frumoase. Mă miram întâiu în calitatea mea de cățel prostănac, cum unii au atâtea lucruri frumoase și alții n'au nimic, dar băgaiu de seamă în urmă că și la noi e așa. Iată eu bunioară, eram bine în acele momente în saloane elegante, pe când cine știe căți cosăngenii d'ăi mei umblău tremurând de frig, cu coada între picioare, neavând un oscior de ros.

* * *

De când intraiu în această casă, începură pentru mine zilele cele bune.

Nici nu mă desmeticiu bine din admirația care mă coprinse vând atâtea frumuseți, când fu-seiu luat de o femeie, o slujnică se vede, fuseiu scaldat mi se puse panglică albastre și roșii și apoi mă aduse, când mă uscaiu, la doamna ce avca să 'mă fiă de aci înainte stăpână, și care 'mă dădu un pișcot. Cam frugală mănecare, dar cu gust. Mie 'mă ar fi trebuit vr'o bucată de fleică sau alt-ce-va să 'mă alin foamea, căci era o a treia zi, de când nu mănecam.

Dupe aceasta mă boteză. Nu 'mă mai zicea *Cuțu*, 'mă zicea *Bijou*.

* * *

Iată-mă dar instalat cum trebuie, iubit de stăpână-mea, respectat de slugi, stimat de persoanele ce ne făceău vizite, inițiat în toate secretele și misterele casii.

Ce de lucruri am vėzut și am auzit !

Intre altele, ce mi s'au părut curioase, e și modul lor de a se înțeleg. De multe ori fugeău tocmai în fundul supatului, când vr'unul din *adoratori* stăpâniile mele 'i zicea cuvântul *mașer*, cuvânt care are efectul că face pe toți consăngenii mei să 'și arate spatele, și de acolo de sub pat scoteam capul ca să vėd ce efect face asupra stăpâni-mi. Nu 'i făcea nimic, ea nu fugea nici nu se mișca din loc, din contra pare că o încânta... Tocmai în urmă, am înțeles că acelaș cuvânt, aproape asemenea, cu puțină deosibire, schimbând pe *i* în *e* servă într'o altă limbă mult vorbită ca să arate o dragoste ; atunci 'mă explicaui eu, de ce stăpâna mea nu fugea, când 'i se adresa acest cuvânt ; de atunci nici eu nu mă mai temeam.

Așa le era limba, amestecată ; nu știu cum s'or fi înțeles ei, dar eu unul știu că nu înțelegam de cât pe jumătate.

* * *

În casa noastră intra lume multă : bărbați, femei, bătrâni și tineri.

Deputați, cari pe la cameră, (toate acestea le auzeam de la cei-l-alți bărbați, căci erau mulți remași, cari aveău obiceiul de a vorbi de rău, pe cei care plecau ; și asta e un păcat al oamenilor) deputați ziseiu, care pe la cameră nu scoteău o vorbă, dormeău cât țineău ședințele, aici se mai deșteptău din piroteală, se făceău vorbăreți, când erau în fața stăpâniile mele, căreia toți 'i sărutaău mâinile unii și obrazul, tot ca și mine și tot când eram singur cu D-na. — Să sėrute un deputat, un ales al unei nații. acelaș loc ce sărutam și eu ? și cu ce foc !

Bancherii, cari dădeău falimente, nenorocind mulțime de oameni, numai pentru că 'și perdeău banii cu această femeie, care nu făcea alt-ceva de cât cheltuia, arunca banii în dreapta și în stānga.

Bărbați însurați, uitând jurămintele făcute la altar soției lor, care 'i așteaptă acasă, și perdeău banii lor, meniți pentru trebuințele caznice, cu această femeie.

Casieri, cari furaü din casa publicä ca sä 'i dea tot ei, și apoi sä intre in pușcärie blestemänd momentul când au vëzut'o întâiu.

De multe ori am vëzut tineri, cari 'i spuneau cä o iubeau, cä se vor omori, dacä 'i va refusa. Se prezintau in *cupeuri* ? trimitea cärfi de vizitã poleite și parfumate ? Bine. Nu ; Doamna nu primește. Asta e formula.

Cãfi tineri, săracii, nu plecaü de acolo, juränd cä se vor ucide, pentru cä era de o frumoșe rarä stëpana mea

Se vede cä banii joacä un rol grozav in viața omenirii. . Pentru ei se fac omoruri. Se vënd onoruri, corpuri întregi, condeie, spirite, conștiințe.. tot pentru bani.

Cãfi nu mă invidiaü pe mine, care stăteam mereü cu ea, care 'i lingeam mâinile, obrazul, gura chiar une-ori, in treacät așa, care vedeam tot ce se petrecea in casä, care o vedeam goală adesea ori, cãfi n'ar fi dat bani mulți, ar fi cheltuit averi mari ca sä fie in locul meu !

Fie, cä or ce s'ar zice omenirea e rea. Crime, pasiuni nebune, egoizm, patimi drăcesci sunt lucruri care caracterizä neamul omenesc.

Eü unul nu 'i invidiez măcar cä nu sunt de cât un biet cäine, și ei oameni, a căror minte innoată in neant, ba încă atât de pușin 'mı place modul lor de a vorbi, de a petrece, de a trăi in fine, in cât m'am scărbit.

Preved o zi, și acea zi va sosi curänd, când cu tot traiul meu cel bun voiü päräsi și aceastä casä cum am päräsit'o pe cea-l-altä ca sä mă duc in lume, înainte, tot înainte, și sä mai vënd alte lucruri. Sä vënd dacä și locuitorii satelor, dacä și săracii au aceleași obiceiuri ca locuitorii orașelor, ca bogății.

Dem. A. Stăncescu.

Palatul și Bordeiu

Prin palate e beția,
 Este danșul, e orgia.
 E păcatul, desfränarea
 Este lucsul, îmbuibarea !
 In bordeiu zărește ori-cine
 Un biet corp ce-abia se ține,
 Stins de-a foametei arsurä,
 Stins de-a plänsului cursurä !
 Doamne! Doamne! ce tot faci,
 D'ai uitat pe cei săraci ?

La palat, se banchetează
 Prin bordeie se ostează ;
 In palat e raiü și bine
 In bordeiu numai suspine

In palat zefir și rouă,
 In bordeiū e fum și plouă.
 Doamne! Doamne, unde ești
 La sĕraci de nu gândești?

In palate e mărirea
 In bordeie umilirea
 In palat ori ce se poate
 In bordeiū sūnt lipsă toate,
 Colo-ī masa 'mpodobită
 Aici foametea cumplită.
 Doamne! Doamne, ce tot faci
 Dacă vezi și dacă tacī?

Slănic

Al. Slăniceanu.

EPOCELE SPIRITULUI OMENESC

(*Dupe cele mai recente lucrări ale lui Hermann* ¹⁾)

Timpurile primitive ale lumii, ale popoarelor și indivizilor se asemuesc între ele. Mai întâi un haos deșert coprinde totul, dar spiritul deja plutește pe materia mișcătoare și organizată. Totuși, mulțimea neliniștită și surprinsă, privește împrejurul ei căutându-și trebuințele cele mai neapărate: un spirit bine înzestrat, admiră marele fenomene ale universului, observă ceea ce se petrece și descrie cu un ton profetic aceea ce egzistă, ca și cum ar fi în momentul nașterii. Ast-fel, în timpurile vechi găsim observațiunea, filosofia, nomenclatura și poezia confundate la un loc.

Lumea devine mai străvăzătoare, elementele întunecoase se luminează, și se scutură de ceața ce le învăluisse, omul e în deplină putere spre a le domina, o simțire vie și sănătoasă se îndreptează în tot locul; în prezent ca și 'n trecut, ea nu vede alt ceva de cât imagina ce trăiește într'ênsa. Vechiului nume îi dă o formă nouă; umanizează, personifică, însuflește lucrurile moarte și transmite tutulor creaturilor propriul său caracter. [†]

Ast-fel trăiesc și se dezvoltă credințele populare, care resping adesea cu ușurință tot ce a putut să rămână ascuns de epoca primitivă. Câmpul poeziei înfloreste, și numai acela e poet care împărtășește credința populară sau care știe să 'și-o apropieze. Caracterul acestei epoce este o sensibilitate liberă, energică, serioasă, nobilă și însuflețită de imaginațiune.

Dar omul necunoscând nici o margine la innobilarea ființei sale, și strălucitoarea regiune a vieții neputând să'l satisfacă în toate împrejurările, el se aruncă din nou în mister, caută o origine mai înaltă în lucrurile ce apar înaintea sa. Si dupe cum poezia creiază *driade*²⁾ și *hamadriade*³⁾ care viețuiesc mai pre jos de zeii superiori, ast-fel și teologia naște genii, pe

1). Profesor de elocință și poezie la Leipzig.

2). Zeița pădurilor.

3). Nimfe silvestre care se credeau că se nasc odată cu arborele.

care le subordonă uni altora, până când ajung a fi împreună concepute și depinzând de un singur Dumnezeu.

S'ar putea numi sfântă această perioadă. În sensul absolut ea face parte din domeniul rațiunii, însă nu poate mult timp să rămâie intactă; de oare ce fără a fi poezie, în frumusețea în propriul său folos credința populară, de oare ce enunță lucrurile cele mai miraculoase și le atribuie o valoare colectivă, trebuie în cele din urmă să devie bănuitoare pentru inteligență. Aceasta, în energia și puritatea sa supremă, onorează primele origini, găsește plăcere în credințele poetice ale popoarelor și prețuiește nobila trebuință a omenirii de a recunoaște o putere supremă. Dar omul inteligent își pune toate silințele de a respândi lumina în tot ce este demn de concepțiune și de a explica într'un mod pipăit până și fenomenele cele mai misterioase. Deci, credințele populare și preotești nu sânt de loc respinse și în fundul lor egzistă ceva real, laudabil, folositor; nu se poate contesta acestei epoci o tendință nobilă, curată înțeleaptă, dar ea este mai satisfăcătoare pentru indivizii cu inteligență rafinate de cât pentru națiunile 'ntregi.

Dupe această epocă, vine epoca numită prozaică. Tendința sa, ne fiind de a umaniza și de a'și apropia fondul epocii precedente, ci de a da la tot ce este antic o formă vulgară, de a nimici sentimentele primitive, credințele populare și sacerdotale cu toate bizareriile lor, încă prezintă o înălțare laudabilă.

Dar și această epocă, nu va dura mult timp. Trebuințele omenirii îndolite de cursul împrejurărilor, dau înapoi și ocolesc drumul arătat de rațiune, confundă credințele sacerdotale și populare primitive cu cele din timpii cei mai apropiați, caută misterele, înlocuesc poezia cu bazme și le formulează în articole de credință. În loc de a urma rațiunea și de a exercita o influență liniștită, seamănă la întâmplare în același timp și grăul și neghina. Numai egzistă nici un punct asupra căruia fie cine să'și îndrepteze privirile; orî cine se face conducător și reformator, și prezintă complecta sa nebulă ca un sistem complet.

Ast-fel misterele sânt dezgropate; dar credința populară este profanată; calitățile ce mai înainte se dezvoltă de la natură unele prin altele, se rezboesc ca niște elemente dușmane, dând naștere la un amestec confuz, ce nu este ca cel primitiv fertilizat și secund. Această epocă va cădea în putreziciune, și chiar spiritul suprem d'abia ar putea face să reapară o altă lume demnă de dânsul.

A-G. P. Antoniadi.

ERMI L

(NUVELĂ)

Era omul cel mai misterios. Fața lui nu era oglinda sufletului și părea că voește să dea o desmățire acestei maxime adevărată pentru unele ființe, dar greșită pentru multe din ele. Când îi vorbea, nici odată nu era convins, cu toate că 'l credea, și când presupunea că minte, atunci poate spunea adevărul. Ca om, avea momente de veselie, de mâhnire, de cugetare; dar, când era vesel și se părea că 'n fundul inimii suferă, când era mâhnit și se părea că 'și ascunde bucuria, iar când sta pe gânduri, credea că spionează.

Te-ai fi 'ndoit până și de lacrimile lui, dacă-ți-ar fi curs din ochi, atât era de bizar în toate ecspresiunile feței. Lupta între sufletul și aerul său cată să fi fost grozavă, de oare-ce între aceste două ecstremități, ce unesc firul tuturilor simțimintelor, era o prăpastie pe care o cunoștea numai dânsul, — o prăpastie în fundul căreia dormea adevărul, iar de pe margini înșelăciunea își întindea aripele spre-a' l înveli c'o noapte nefârșită.

Cu toate acestea, avea numai două-zeci de ani. Nicî ecsperiența, nicî lungul șir al suferințelor n'avuseseră timpul a' l face ast-fel precum era. Născuse ca toți oamenii, supuindu-se legei comune, respirând același aer; crescuse ca ei în leagănul copilăriei, hrănise și 'nmormântase aceleași visuri, și viitorul 'i era încă 'n fașă. De ce dar, de la două-zeci de ani, natura 'i dăduse un caracter atât de îndoios, atât de straniu ?

A suferi și a nu 'ți cunoaște nimeni suferința, e lucru atât de obișnuit; dar numai pentru-un moment, pentr'o zi, pentru-un an. — A fi ênsă viața 'ntreagă un mister către acei care te 'nconjoară, este a nu te-asemui cu nici unul dintre ei, și tocmai aceasta stabilea trăsura caracteristică a lui Ermil.

Nu era ênsă un mizantrop. Îi plăcea să trăiască; alunecase de multe ori pe povârnișul slăbiciunilor omenești, făcuse chiar fapte vrednice d'un desfrânat, dar în tot-d'auna și 'n fața orî-cui rămăsese același. Avea prietenî destui, și ei se deprinseră cu dânsul, îl iubeau, și poate tocmai pentru aceia că nu li se părea destul de sincer. Mirarea și temerea îi cuprindea numai atunci, când Ermil dispărea dintre ei pentru-o lună sau două, fără ca nimeni să știe unde și pentru ce-a dispărut. Stiau numai atât, că el se va 'ntoarce; dar că unde-a fost și ce-a făcut nicî ei nu' l întrebau, căci răspunsul nu le-ar fi dat nicî o domirire.

Pentru-a patra oară dispăruse Ermil din mijlocul prietenilor săi, și de-astă dată lipsa lui începuse a 'i îngriji. Nu 'l vëzuseră de aproape șase luni. În zadar îl căuta și se întrebau unii pe alții. „Va fi murit“ rostea cel mai bănuitor; „Nu se poate! o să se întoarcă“ ziceau ceî-l'alți, și din zi în zi îl așteptau să sosească.

Orî cât de stranie le era prietenia lui, se obișnuiseră cu dânsul precum te obișnuiești cu cântecul cocoșului în zori de zi, — și cu toate că acel cântec 'ți produce o impresie misterioasă, dacă 'ntr'o dimineață nu 'l auzi, 'ți închipuești că noaptea a stat pe loc.

„N'o să 'l mai vedem!“ fusese ultima credință a acestor prietenî sinceri pentru dânsul, și unii chiar începuseră a 'l uita, dupe ce mai întâi cugetaseră fie-care, că s'a sinucis, că s'a călugărit, c'a plecat în Franța, în America și altele multe.

Numai unul dintre toți, cel mai intim, venea câte-o dată la singuratica-î locuință, ca să-î deschiză ferestrele, să-î ude câte-va flori ce avea, și să vază

dacă nu i s'a furat din lucruri, căci Ermil nu lua nimic cu dânsul când pleca, iar cheia o lăsa în uşe, fiind sigur că acelaşi prieten va îngriji de casă ca în tot-d'auna.

Până şi acest prieten îşi pierduse orî ce speranţă, iar când proprietarul casei veni să-î spue că termenul chiriei pentru cele 6 luni viitoare soseşte peste două zile, nu ştiu ce să răspundă; ar fi voit să plătească în locul lui Ermil, dar cine ştie de avea să se mai întoarcă. În tot cazul, spre a-î face economie, eugeta să-î ducă bagajul la el acasă, iar proprietarul să 'şi caute alt chiriaş. Faptul era să se 'mplinească a doua zi chiar, — şi la ora când prietenul veni să deschiză uşa lui Ermil, o căruţă pentru bagaje era deja la poartă.

Când făcu ênsă primul pas în odaie, rămase nemişcat ca 'n faţa unei fantome spăimântătoare; Iar strigătul ce scoase nu fu nici de bucurie nici de groază.

Ermil era înăuntru, răsturnat într'un fotoliu, cu spiritul cufundat în conţinutul unei foi de hârtie.

— Pe-unde-ai intrat? . . il întrebă prietenul, dupe ce se asigură că ochii nu'l înşeală.

Drept orî ce răspuns, Ermil îi arată fereastra întredeschisă, pe care vîntul o clătina, ca şi cum ar fi vrut să zică: „pe-aci!“

A descrie toată convorbirea lor de-aproape două ore, este a arăta caracterul lui Ermil în toată goliciunea şi a mări din ce în ce mirarea prietenului, care sfârşi prin a-î zice: „De nu te-ai cunoaşte de când eram copii, ai crede că eşti un demon!“

La aceste cuvinte buzele lui Ermil strecurară un zîmbet rece, iar privirile lui păreau că vor să topească literile dupe foaia de hârtie, pe care încă-o ţinea în mână.

— Ce e acea hârtie? il întrebă prietenul vrînd de-astă dată să-î pătrunză secretele.

— Iat'o! zise Ermil, întinzîndu-î foaia de hârtie.

Era oare amintirea unui amor sugrumat de soartă în primul său avînt?

Era oare conţinutul sfaturilor părinteşti, pe care fiul le aruncă în fundul unui cufăr când este fericit şi le scoate spre-a le uda cu lacrimi, când se vede 'n nenorocire? Era oare un act de familie, un testament, un act de moarte saū de cununie?

— Nu! . .

Asemenea hârtii se scriu şi se şterg pe fie-ce zi, pe când pe aceia de-ar fi rupt'o în miî de bucăţi saū de-ar fi schimbat'o în cenuşă, Ermil o avea retipărită în fundul inimei sale şi acolo sufletu-î ar fi citit'o, fără a putea vr'o dată să ajungă la finele conţinutului ei.

Si erau numai câte-va rânduri :

Câte-va versuri misterioase ca și Ermil, — iar în fruntea lor, mai jos de titlu, două litere, două inițiale, scrise de-o altă mână, c'o altfel de cerneală.

O tăcere adâncă se făcu 'n odaie, și prietenii se priviau unul pe altul ca și cum pentru prima oară inimele lor erau scuturate de orî ce îndoială, de orî ce amăgire.

— Da, Andrei, da! . . Iubesc! Privirea ta 'mî spune că ai ghicit totul. Pentru tine nu voi mai fi misterios ca altă dată. Da, cugetă cât de mare este iubirea mea, dacă-a făcut din mine o enigmă chiar și pentru tine. Nu te mai uita la acea hârtie, — tu n'o poți înțelege. Cele două litere, sînt inițialele ei, scrise chiar de mîna sa; dar e totul ce am de la dînsa. Poate că le-am meritat pentru-atîtea suferințe! . . O! dar dacă ele mî-au fost date la 'nceputul amorului meu, astăzi așî avea dreptul a pretinde mult mai mult! Așî voi să rup această hârtie, dar cînd mă gîndesc că numai printr'însa pot cugeta că ea m'ar fi putut iubi, simt nevoe s'o privesc ziua și noaptea și să rămîi sub această idee, ce mă face fericit pentr'un moment, dar prin care inima-mî se rupe din pîept, și nu va fi departe cînd n'o voi mai simți. Cele două litere sînt prima mea speranță și cea din urmă deziluzie. Si fiind că numele ce ele contopesc nu mai egzistă, fiind că acel nume s'a schimbat c'un altul, fiind că un altul a avut fericirea de-al uni cu-al sîu, voi păstra aceste două litere curate, scrise de-o mîna nesărutată de nimeni încă, și cînd ele 'mî vor spune 'n de-ajuns că sînt nenorocit, le voi șterge cu cea din urmă lacrimă ca să nu mă urmeze și dincolo de mormînt!

— Orî cum ar fi amorul tîu, — orî cine-ar fi aceia pe care-o iubești, liniștea caracterului tîu — este-o garanție pentru viitor.

— Caracterul meu? . . . Va să zică, și acum te 'ndoești de cuvintele mele? Dar nu 'nțelegî, că acest caracter este rezultatul unei durerî sugrumate, ce n'a putut izbucni, și că inima ce-o suferea s'a ros pe sine singură, facîndu-mă să rîd cînd plîngeam și să plîng cînd bucuria 'mî-era prea mare? Oh! Bucuria mai ales, e cea mai grozavă durere, căci un moment de bucurie 'ți-aduce o viață de disperare! Eram atît de vesel cînd o vedeam, și-acum cînd n'am s'o mai vîd...

— Ce fel? . .

— Așî fi preferat să moară, căci așî fi murit și eî lângă ea; — dar s'o știu că este-a altuia, s'o presupun în brațele lui, să 'mî pară că-î aud vorbind, — s'o visez frumoasă, bună iubitoare, și să mă deștept departe de dînsa, uitat, nenorocit, disprețuit chiar, ș'apoî cuvîntul „te iubesc“ să 'ncînte auzul și să fărmece sufletul aceluî om pe care nu 'l urîesc, dar pe care ea 'l iubește. . . Oh! spune-mî, spune-mî tu Andrei, care altul în locul meu nu și-ar

zdrobi capul de-aceste ziduri, când în viitor nu-î rămâne o clipă de mulțumire ?

— Este-adevărat! . . O iubești mult ; dar o poți uita — să căutăm un mijloc. . .

— Care ? să mă sinucid ? . . E un mijloc atât de ordinar ! . . Să mă arunc în brațele desfrânării și ale vițliului ! . . Orî cât de jos ași cădea, trecutul meu nu se uită. Ș'apoi ea m'ar disprețui și mai mult ! . . Nu ! . . Durerea 'mî-e destul de mare, ca să pot avea un mijloc sigur, măreț și vrednic de amorul meu. Răzbunarea !

— Răzbunare în contra unei femei ! . .

— Nu în contra femeii, ci a răului dintr'ênsa !

— Și ce veî câștigă prin răzbunare ? . .

— Eū ? Nimic ! . . Dar ei vor pierde totul ! . .

— Am văzut pe mulți iubind și căutând a 'și răzbuna. În tot-d'auna ênsă, prin mijloacele ce-au întrebunțat, au căzut atât de jos în stima oamenilor, că dênșii singuri au început a se disprețui, și cât n'ar fi dat să se re'ntoarcă acolo de-unde căzuseră. A 'ți răzbuna asupra unei femei, fie în modul cel mai ingenios, este a merita toate neajunsurile ce-ți s'a pricinuit ; dar a o face să regrete, prin noblețea unui suflet mai mărinimos decât al aceluia pe care 'l iubește, este a o adăpa cu otrava scursă din chiar sufletul sêu.

— Raționezi prea nepăsător, Andrei ! . . Arată-mî o singură femeie, care să judece lucrurile așa cum spui, arată-mi-o, și mâine nu voi mai fi același. Care femeie a prețuit înima unui bărbat, și nu-l a căutat mai întăi punga, renumele și tot în fine ce-o poate ridica mai sus pe treptele vanității ? . . A cerca să subjugi o femeie prin noblețea sufletului, este a 'ți crea o rivală de moarte, căci va vedea în tine, aceia ce n'a avut ea nici odată.

Mărinimia sufletului e bună în romanuri și în poezie, dar în realitate sufletul mare e acela care întunecă totul și se vede numai pe sine. Al meu e și mai mare în acest moment, căci nu numai că se vede singur, delăsat, disprețuit, dar în întunericul ce 'l înconjoară, rătăcește o umbră vestejită și arsă de focul răzbunării, acea umbră este corpul ce 'l conține, sunt eū. Și dacă sufletul se leagă de corp atât de strâns, mă voiū târi cu sufletul și cu corpul, și ea nu va fi nici a mea, dar nici a altuia !

Cât timp urmă această convorbise între-amândoi prietenii, nu se știe. Câteva zile ênsă dupe aceia, Andrei descuia singur ușa lui Ermil, îi uda florile, îi deschidea geamurile, și ore 'ntregi stetea acolo, iar de câte ori vântul clătina fereastra, 'î se părea că 'l vede intrând ca și în ziua când pierduse ori ce speranță d'a se mai întoarce.

(Va urma)

Th. M. Stoenescu.

EPIGRAMA

Am ofensat pe cât se pare pe-o doamnă ce se crede mare...
 Și știți de ce atâta vorbă și balamuc de supărare,
 La o funestă 'mprejurare e c'am primit'o în halat.
 Dar dacă e numaî atâta e ofensată cam de găba,
 La cea d'ântăi ocaziune, fiind că ast-fel merge treaba,
 În cuiu va fi lăsat halatul ce-a fost atât de vinovat.

A. Al. Macedonski.

MONUMENTE ISTORICE

POLOVRAGII

Când cine-va caută pe charta geografică să vadă mănăstirea Polovragi, 'și o inchipuește așezată cu totul între munți; adevărul este că ea se află sub munți chiar, dar pozițiunea ei este puțin atrăgătoare. Zidită pe loc șes, ajungi la densa dacă vii pe calea ce duce de la Gorj la Vâlcea, străbătând o întinsă câmpie împetritată cu turme de miei și cu ciobani, și având ca fund al priveliștei, crestele Carpaților acoperite mai în tot-d'auna de nori :

„Se întinde o câmpie
 „Pe Subt poale de Carpați
 „Câmp vestit de vitejie
 „La Români lăudați

Sau :

„Munții în depărtare
 „Apar ca tulbure nor,
 „Vara le e la picioare
 „Si iarna pe fruntea lor.“

Aceste versuri cât și multe altele, pot să 'ți vie în minte când te apropii de Polovragi, fără ca pozițiunea mănăstirii, să câștige acel caracter măreț la care te așteptai, mai ales dacă ai auzit vorbindu-se de peștera cu stalactite ce o face renumită în țară.

Polovragii, au ca întăi fondator, pe unul dintre marii boeri ai Olteniei, *Jupîn Danciu Pirăianu*, mare postelnic al lui Matei Basarab, dupe cum se dovedește prin chipul acestui ctitor zugrăvit înăuntrul bisericii cât și prin inscripțiunea ce 'l însoțește.

Al doilea fondator al mănăstirii și răscumpărător al ei de la Ierusalim

este Const. Brâncoveanu, zugrăvit de asemenea înăuntrul bisericii dimpreună cu următoarea inscripțiune :

„Bunul și prea înțeleptul și mult lăudatul *Io* Const. Basarab Brâncoveanu V. V.

Urmează apoi copii săi : Const. și Stefan V.V. Radu V.V. și Matei V.V.

Toți poartă coroana pe cap și sunt îmbrăcați în tătarce pînă 'n pămînt înpodobite cu flori și cu găitane ; pe supt tătarce, ce sunt întredeschise, anteriele roșii cusute cu riuri albastre, sau albastre cusute cu flori roșii.

Const. Basarab se deosibește de cei-l-alți prin îmbrăcăminte, de oare-ce tătarca și anterieul său sunt îmblănite cu cacom.

Se mai găsesc în fine următoarele chipuri :

a). Al lui Matei Basarab, cu această inscripțiune :

„Bunul creștin și pururea pomenitul *Io* Matei Basarab V.V.“

b). Al unei femei cu însemnare că este :

„*Io* jupâneasa Stanka, sora Pirăianului.“

c). Al unui bărbat ce ne spune că este :

„Jupân Preda Vel Căpitan.“

Dar ce este cu deosebire vrednic de văzut este o *Maică-Precistă* zugrăvită pe mușama de un călugăr anume Gherontie. Acea icoană prin ecspresiunea ce se află în trăsurile feței și în coloritul ei, este o adevărată minune.

De mare interes este și un mormînt pe lespede a căruia am putut descifra numele de *Andreï Scorei* sau *Scorean* și data de 7,200 de la facerea lumii. Pe cât am aflat, acel mormînt ce se află acum în biserica femeilor, era așezat dintru început lângă icoanele catapeteazmii, ceia ce dovedește însemnătatea mortului. Tradiția spune că a fost un viteaz al Olteniei. În tot cazul, mortul, a trebuit să fie un om de sabie și fala lui de la sabie a purces, căci pe lespede a mormîntului său se află cloplit un braț ce ține o sabie în mână. Pe ante-braț, se află o stea ce nu poate fi de cât o decorațiune.

Mobilierul mănăstirii este ruinat, iar un torent din vecinătate mănîncă din ce în ce locul pe care se află întregul așezămînt și amenință să distrugă cu desăvârșire și într'un timp apropiat, acest monument istoric.

Transcriu aci, pisania ce se află de-asupra ușii bisericii pentru cei care venind în urma noastră n'o vor mai găsi în picioare :

„Această sfîntă biserică ce într'ênsa se prăznuește adormirea prea sfintei „stăpânei noastre născătoare de Dumnezeu, care biserică fost'au zidită din temelie de Jupân Danciu Pirăianu, marele postelnic în zilele prea luminatului „Domn *Io Matei Basarab voivod* și n'au apucat s'o isprăvească și s'o îm-podobească și a fost și închinată așa ne isprăvită la sfîntul Ierusalim și „părinții de acolo pînă la o vreme o căuta ; ênsă dupe vremi întâmplându-se în țara aceasta Românească multe întêmplări și primejdii de alte limbi

„streine, așa au venit lucrul acestei sfinte case de s'au părăsit de tot de a
 „stat pustie ani cincî-zeci : iar când a fost leatu 7198 : dăruit'au Dumnezeu
 „cu stima țerii de Domn pre bunul chreștin *Io Const. Basarab* a fi Domn a
 „toată țara Românească, pe acele vremi, și fiind ispravnic Ioan, vorbind de-a
 „pururea de această casă așa părăsită, adus'au aminte cu îndemnare și cu
 „multă rugăciune către alesul Domn și marele ctitor. — *Io Const. Voivod*, iu-
 „bitor de Christos Domn, tocmeală au făcut cu prea sfințitul patriarh al
 „Ierusalimului chir Dositeiū, de au dat această sfântă casă pe seamă Măriei
 „Sale și Măria Sa au dat in locul acestei case, la sfântul Ierusalim, trei
 „pungi de bani, cu care bani s'au făcut odăile de la sfântul Gheorghe din Bu-
 „curești, iar dupe dorința acestui părinte Ioan câștigînd această casă, așa
 „s'au îndemnat și de iznoavă toate le-au ridicat și cu frumusețe zugrăveli
 „le-au împodobit și advonul acesta al bisericii l'au făcut ca intru pomenire
 „să aihă in veci nesfârșită și cei ce au început și cei ce au cumpărat și cei
 „ce au isprăvit intru mărirea lui Dumnezeu și intru pofala maicii sale ; și
 „s'au isprăvit la leatu 7512, ziua Marți, Septembrie 11.“

Al. A. Macedonski.

OAMENII FOSILI

și

O A M E N I I S Ě L B A T E C I

D-nul de Quatrefages a publicat in *Journal des Savants* un șir de studii antropologice, pe care apoi le-a reunit într'un volum.

Să vorbim mai întâi de omul fosil : palentologia umană este o știință cu totul nouă, dar ce s'a afirmat cu mare repeziciune ; ea atribue origina omului unei date destul de vechi.

„Egzistența omului terțiar, zice D-nul de Quatrefages într'un comunicat către Academia de științe, este controversată in zilele noastre. Adese ori s'au adus in dezbateri considerațiunile streine de știință ; lucru de însemnătate este că teologii și liberii cugetători une-ori s'au unit spre a găsi asemănări mai mult sau mai puțin apropiate între oamenii actuali și maimuțe.

Cu toate acestea, pentru cei d'antiu, ființele piticoide au dispărut o dată cu creaturele, ai cărora au fost reprezentanții timporali cei mai înalți, cât des-

1) Din *La Science Populaire*.

pre cei de al douilea, ei au fost străbunii noștri, și, în mod fiziologic, noi le suntem strănepoți.

În afară de aceste argumente, care n'au nici un temel științific, egzistența omului terțiar, fără a fi demonstrată într'un mod atât de pozitiv ca egzistența omului cuaternar, s'arată a fi sprijinită de un oare-care număr de fapte pozitive. Am insistat cu deosebire asupra celor pe care le-a adus d-nul Capellini.

Vom arăta, pentru acest cuvânt, unele dintre descoperirile d-lui Capellini, care este un geolog Italian cu merite însemnate. Studiul d-lui Capellini apărut în 1875 sub titlul : *Omul poliocen și omul zoocen* ; dupe d. de Quatrefages, desaturile sale erau absolut demonstrative. Ele reprezintă inciziuni făcute pe oase de *balenotus*, lustruite pe o margine, aspre pe cea-l-altă. Numai un instrument tăios întrebuintat în mod oblic poate să facă asemenea inciziuni. " De multe ori s'a căutat ca ele să fie imitate, dar încercările au rămas fără izbândă ; la congresul din Buda-Pesta, s'a obiectat autorului că acele inciziuni, au fost făcute poate de dinții altor pești ; la congresul din Lizbona, d. Capellini arată niște părți de omoplate de balenotus purtând pe ele inciziuni de o formă curbă. Se pare că numai mâna omului trebuie să fi fost în stare să le facă. „Este evident că vre-o ceată de oameni sălbateci a dat în timpuri înapoiate peste cadavrul acestui mare cetaceu și 'i-a zmulș carnea prin ajutorul cuțitelor de piatră cu care se serveau, dupe cum se mai întâmplă să facă chiar în zilele noastre, triburile sălbatiche din Australia.

Dupe oare-care ezitațiunii, d. Quatrefages, se unește să priimească autenticitatea omului terțiar de la Thenay, în provincia Beauce. Deja cu mult înainte, d. abate Bourgeois gășise în terenul aceleiași localități, niște silecsuri pe cari le privea ca lucrute, de mâini omenești. Abatele Bourgeois, prezintă la congresul internațional de antropologie și de arheologie preistorică din Paris în 1860, „studiul asupra silecsurilor lucrute descoperite în depozitele terțiare din comuna Thenay, lângă Pontlevoy (Lovi-et-Cher).

Cestiunea fu din nou dezbătută la congresul din Bruxelles și o comisiune fu numită să egzamineze numeroasele bucăți aduse de directorul colegiului de la Pontlevoy.

Punctul cel mai însemnat, n'a fost stabilit dupe părerea noastră. Acest punct este cestiunea a chiar stratului de silecs, căci terenul localității poate să dea naștere la mari erori, terenul cretaceu fiind acoperit de o formațiune de argil împănată cu silecs, ce pe unele locuri a fost atins de sapă : chiar vârsta aceluși argil cu silecs, n'a fost determinată încă într'un mod pozitiv.

Intr'una și aceiași brazdă se pot găsi bucăți de silecs aparținând la formațiunii foarte deosebite între ele.

Dar să revenim la silecsurile aduse de d. Bourgeois la Bruxelles ; pare-

rile, fură diverse ; cinci membri ai comisiunei, nu recunoscără lucrul omului pe nici unul din silecsurile ce aveau dinaintea lor ; cei-l-alti nouă membri, printre cari se afla și d. de Quatrefages ce făcu oare-care rezerve, declarară că au constatat că mâna omului a trebuit să treacă pe mai multe din acele pietre.

Maî târziu, d. de Quatrefages nu mai făcu nici o restricțiune întru a recunoaște egzistența omului terțiar, înfățișându-i-se nouă obiecte printre care un fel de instrument de piatră foarte bine caracterizat, ce 'l întăriră în credința sa.

Cu toate acestea, îndoelile nu suut distruse cu desăvârșire, căci, rezervele făcute de o comisiune compusă de geologi foarte distinși, trebuie negreșit să dea de cugetat. Orî-cine a studiat mult timp terenul cretaceu și terenurile formate din rămășițele sale, a întêlnit, nu o dată ci de o sută de ori, obiecte pe care la prima vedere, le putea lua cu înlesnire drept obiecte prelucrate de mâini omenești. Pe lângă aceasta, în acest argument, nu se coprinde multă putere : „Acele sfîrâmături pot să fie opera omului, deci ele sunt opera lui..“

Egzistența omului terțiar, admisă de unii dupe indicațiunile cele mai îndoase, negată de alții, — rămâne încă într'un fel de întuneric. Critica științifică nu ar recunoaște-o ca unul din acele fapte ce nu mai au nevoie de demonstrațiunii, și cari sunt confirmate din timp în timp prin noi descoperiri. Descoperirea obiectelor aplicate la industria omului s'a făcut adese-ori de persoane care n'au stabilit în deajuns adevărata natură geologică a stratului : terenurile superficiale sînt foarte greu de studiat, fiind că prezintă puțină rezistență, putându-se muta din loc în loc și mai ales fiind-că au suferit preschimbări prin amestecătură cu materii diferite de natura lor.

Întru cât privește pe omul cuaternar, documentele relative la dînsul sînt foarte numeroase. D-nul Hamy a publicat, în 1870, o *Prescurtare de Paleontologie umană*, în care rezumează toate descoperirile făcute până atunci asupra oamenilor geologicește anteriori acelora care populează astă-zî globul. Primul capitol al cărței d-lui de Quatrefages este un rezumat al acestui studiu. D-nul Hamy împarte timpurile preistorice în două diviziuni : perioda archeotichă, care începe de la terenul miocen până la finitul terenului protoplIOCen și al perioadei neolithice. El împarte perioda veche în epoce caracterizate prin oare care animale. Coborînd din timpul prezent, se găsește epoca *cervus taraudus*, epoca *elephas primigonius* epoca *elephas meridionalis*, etc. etc.

O continuare de epoce de acest fel a fost stabilită și de d-nul Lartet, care cel d'ântăi a întrebunțat o metodă în căutările relative la terenurile cuaternare.

D-nul Lartet împărțea speciile glaciale care lipsesc faunei noastre actuale în două grupuri, grupul borea și grupul meridioal. Amîndouă coprinđ speciî

astă-zi dispărute și altele care au emigrat fie la Nord, fie la Sud. Omul a viețuit în același timp cu aceleași animale.

Un fapt important reeșea din acele observațiuni, orî cât de incomplete ar fi fost: „Puțin dupe începutul timpurilor cuaternare, în împrejurimî, la epoce apropiate, și supt niște medii oare cum asemuitoare, a egzistat cel puțin două rase omenești bine diferite una de alta. De aci se poate conchide că omul era deja de mult pe pămînt și că suferise, de sigur dupe multe secole, acțiunea condițiunilor de egzistenți diferite, păstrate fie prîn durata lor, fie prin migrațiuni la suprafața globului.“ D-nul de Quatrefages pretinde că omul datează cel puțin din epoca pliocenă.

Orî ce timpî s'ar da, omul cuaternar este tot d'auna om în toată puterea cuvîntului, în sensul că îi se găsește piciorul și mâna ca ale speții noastre; dubla încovoietură a spinei dorsale, caracter cu desăvîrșire important, și predominarea craniului asupra feței. În craniul Neaderthalului, de care s'a vorbit așa de mult, și care s'a găsit atât de bestial, se vede cu toate acestea o capacitate craniană îndoită ca aceia ce s'a atribuit celui mai mare goril. Hunley calculează, pentru capacitatea craniului Neaderthalului 1220 centi-metri cubici, și pentru goril numai țifra de 550 de centimetri cubici.

Dacă trecem la studiul raselor fosile găsim pe aceia al omului de Canstadt, care este dolicocefal; omul de Canstadt avea o frunte îngustă, arcadele sprincenelor mari, o bărbie ascuțită, bolta craniană turtită și prelungită înapoi. El lucra silecsul și sculpta coarnele de cerb, măselele de urs, purta colete și brățări făcute din scoici și polypierî.

El seamănă cu unî din oamenii actualî, cu Boschinanî, cu Australianî, și, ca dînșî ducea o viață nomadă și trăia cu vînătoarea. Această rasă locuia împrejurimile Rinului, ale Senei, pe lângă Pyrinei, Suedia, Italia, Spania, Boemia; typul său s'a propagat până 'n timpurile moderne. Craniul Neaderthalului s'a propagat de asemeni, dar, observând mai de aproape, numărul craniilor zise neaderthaloide s'a 'ntins cu repeziciune. D-nul Cornu a descoperit cinci din ele cele mai bine caracterizate, și printre dînsele figurează și acela al lui Robert Bruce, eroul Scoțian.

Alte craniuri de asemenea fel s'au găsit în Anglia. În Franța, Godion a studiat pe acela al lui Saint Mansuy, ale căruî arcade sprincenoase sînt mai puțin pronunțate, dar avînd fruntea mai turtită și bolta craniului mai aplecată ca acelea ale Neaderthalului însuși. D-nul Vogt a citat, în acest șir de fapte, ca egzemplu pe chiar unul din prietenii săi, un doctor alienist însemnat, ale căruî craniu și arcade sprincenoase sînt întocmai ca ale Neaderthalului.

De sigur că ast-fel de egzemple, trebuie să fază pe savanți foarte prudenți, și a'î împedica de a voi să stabilească prea repede pretinsele rase fosile;

craneologia este o știință încă în fașe; ea conține observațiuni, dar n'a găsit încă legea adevărată care unește caracterele cutiei osoase cu dezvoltarea creierului.

Substanța cerebrală are o existență misterioasă a cărei natură nu se cunoaște; s'a văzut mulți cu capetele bine făcute, prezentând un typ de perfecțiune, și cu toate acestea să fie cei mai leneși, cei mai stupizi. Din potrivă s'a văzut oameni eminenti fie prin natura morală, fie prin talent, și cu toate astea forma capului să fie din cele mai bizare.

S'apoi, d-nul de Quatrefages zice cu drept cuvânt: „Faptele ce am amintit, sânt de ajuns pentru a demonștra că forma craniană, calificată adesea de bestială, nu presupune nici de cum lipsa unei inteligenți superioare. Ne dă chiar dreptul de a zice că individul ale cărui oase s'a vădit în caverna Neaderthalului a putut chiar el să aibă toate calitățile intelectuale și morale, permise de modul său de a viețui și de starea sa socială! D-nu de Quatrefages ne arată apoi rasa numită Cro-Magnon care vine imediat deasupra acelei de Canstadt; un craniu al acestei rase măsurat de Broca are 1590 centi-metri cubici, supun mediei opținute de același savant asupra 125 craniuri din secolul al nouă-spre-zecelea.

Rasa Cro-Magnon a trecut prin toate timpurile cuaternare și chiar le-a supra-viețuit. Dupe valea de la Vezera pe care lucrările lui Lartet au făcut-o celebră, se găsește această rasă în multe locuri, în caverna de la Moustier, la Langeria, la Eyzies, la Madelena; se găsesc urme de industrie și asemănări cu Peile-Roșii din America, care fac răsboaie și vânători.

Titlul operei savantului naturalist este: „oamenii fosili și oamenii sălbateci.“ Acei care se ocupă cu antropologia pot citi în întregul ei această carte: într'insa sânt o mulțime de informațiuni aproape de necrezut, cu vederi generale, în care o știință precisă și justă luminează un spirit într'adevăr filosofic.

LA VIZITA

ȘCENE DIN VIAȚA BUCUREȘTEANĂ

I

L U N I

Intră mai întâiu pe ușă o doamnă renumită pentru.. (trebuie să fim politicoși cu secul frumos)... pentru inteligența ei. Acest fapt a și pricinuit porecla ce poartă și care, cu toate că este numele unei pasere domestice, nu este mai puțin răsunătoare.

Stăpâna casei este una dintre cele parvenite care pentru că sunt bogate, se cred și de viță mare.

— Ai auzit ?...

— Ce ?

— Cum ? Nu știi că prietinei dumitale i-a murit băiatul ?

— Nu mă interesez de morți, răspuse stăpâna casei.

— Ai dreptate ; mai ales când n'a fost treabă mare de ei...

Pauză.

Intră o altă doamnă.

— Ce vreme frumoasă !

— Admirabilă.

— Ai fost la șose ?

— Nu.

— Cum se poate ? Pe așa vreme frumoasă ?

— In adevăr am făcut rău căci vremea este foarte frumoasă.

Aci altă pauză.

O doamnă cu bărbatul său se ivește la ușa salonului.

— Ce timp nesuferit ! când frumos, când urit, — nu știi cum să te mai îmbraci !

— In adevăr, zise stăpâna casei, timpul este prea schimbăcios.

— Și se răcește așa de lezne, zise bărbatul.

— Da, boli în toate părțile.

Nouă pauză, și ca intermezo, încrucișarea următoarelor dialoguri :

— Dar cu slugile ?... Nu este așa că am ajuns rău de tot ?

— Apropo, Doamnă, mai aveți. acel minunat bucătar care face o galantină atât de bună ?

— Negreșit că 'l mai am ; ênsă trebuie să 'i sufăr toate capriciurile.

— Cât sunteți de fericită !

— Și face galantina tot atât de bună ?

— O ! Mi-aduc prea bine aminte de cea pe care am mâncat'o... Era de gușă de curcan...

Stăpâna casei :

— Cu fisticuri.

— Era delicioasă.

Stăpâna casei :

— Nu este așa că era delicioasă ?

Afirmare din nou, intrarea unei noi vizite și iar pauză.

Era o doamnă în negru ; figură de conservă în oțet ; ea semăna foarte

mult cu o cioacă saŭ cu una din acele păpuși de cârpă pe care o pun țărani prin vii saŭ prin arături ca să sperie paserile.

— Inchipuiți-vă de unde viŭ ?

— De unde ?

— De la vară-mea ? A făcut un băiat care a și murit.

— Bine că n'a făcut de cât unul căci am văzut'o acum câte-va zile și bănuiam doui, zise stăpâna casei.

— Atâta mai lipsea ! zise vara vorbind din vârful capului. Eŭ zic : Bine că a murit și cel pe care l'a făcut. Avere n'are nici ea nici el..

— Dar se zice că bărbatul său are viitor...

— Viitor, vorbe late... Așa se zicea și de bărbatu-meu când l'am luat, întrerupse buna verișoară. A ! dar apropo de bărbatul veriș mele... Nu 'mi vorbiți de dânsul... Sunt indignată...

— Si de ce ?

— Este un monstru... Inchipuiți-vă că i-a părut rău de moartea copilului, dovadă că i-ar fi părut bine d-a mumei.

— Evident. Este un monstru.

— Ce om nerușinat *ma chère* :

— Ênsă, obiectă cu timiditate un nou sosit, se zicea că se iubesc și...

— Si... și... Te amesteci domnule în multe, dar...

— Dar ?

— Ești prea bun la suflet, zise luându-și seama vara cea în negre.

— Și va să zică tot ai avut dreptate când s'a făcut această nuntă ?

— Să 'nțelege... Un om cu desăvârșire stricat... Scrie în gazete, tipărește cărți !

Doamna în negre, saŭ mai bine zis vara cea bună, se sculă și salutând din înălțimea celor cincî-zeci de ani ai săi, ieși.

Intermezo între cei rămași și stăpâna casei.

— Insurat de un an abia și dorește moartea nevastei sale !

— Mărturisește ênsă că a câștigat o înrudire strălucită.

— Strălucită. — Cu toate aceste, Doamna X. este într'alt-fel o femeie foarte bună.

— Mai ales pentru bărbatul.

— Ar fi și mai bună, zise stăpâna casei înrăită fără motiv, dacă m'ar slăbi cu biletele prin care îmi cerșește câte 10 saŭ 15 franci de coșniță...

— Bine, zise un profan, știam că bărbatul său a câștigat acum câți-va ani, un proces de mai multe sute de mii de franci..

— Să mai fi fost...

Pauză.

- Dar procesul maiorului G... ?
- E condamnat, *ma chère*.
- Condamnat ? Și doamna X..., nu ne-a spus nimic !
- Cum vrei să vorbească de maiorul ?...
- A ! Da ; îmi aduc aminte ; ênsă e mult de atunci ; mult de tot...
Pauză și nouă vizită.

- Mare eveniment : Bal la Y..., peste două săptămâni.
- In adevăr ? — Y..., să dea bal ?
- Mi-am și comandat rochia...
- Cum e !
- *Pompadour*. Atlas trandafiriū-pulpă de ninfă u'mită ; cute *Wateau* ; buchiete de trandafir prin ea și un val de dantele... Va fi delicios.
- Și eū mi-am comandat pe-a mea, zise o nouă sosită. Va fi de culoarca „*Prună-Domnule !*“
- Delicioasă această culoare...
- Fermecătoare.
- Si voiū purta și un buchet de prune la corsaj...
- Pauză. Plecarea *rochiē-prună*.
- Uf ! cu buchietul ei de prune ! zise stăpâna casei. Bine că știū, — să 'mī-o garnisesc pe-a mea cu corcodușe.

Al. A. Macedonski.

DANS UN ALBUM

Quand tu vois la rose s'ouvrir
 Pense aussi qu'elle doit mourir
 Et que son charme et que sa grâce
 Périssent sans laisser de trace,
 Mais si jamais il t'es donné,
 De rencontrer un cœur bien né,
 Qui que tu sois, quoiqu'il advienne
 Garde alors sa main dans la tienne
 Et dis-toi bien et chaque jour
 Qu'il n'est d'éternel que l'amour.

Catherine Leboeuf.

SĂ RĂMÂN NUMAI CU TINE

Ângerii aŭ aripă, zboară,
Tu care un ânger ești
Pentru ce nu zbori odată
Ca să vii să mă găsești ?

O ! dac'aî veni la mine
Aripile 'ți-ași tăia,
Ași împodobi cu ele
Chinul și durerea mea.

Si le-ași zice să 'și ia zborul,
Zborul vântului turbat,
Până 'n lumea ceia l'altă,
Că destul cu mine-a stat.

Să rămân numai cu tine,
Făr' de aripă ângerești,
Ca să nu mai zbori departe,
Ca să nu mă părăsești !

Carol Scrob.

SĂRACUL ȘI MILA

Dimineața, cerșetorul
Când pleca în târgul mare,
Se ruga la cer să aibă
Și de dănsul îndurare.

— Doamne, cuvântă sărmanul,
Sunt un biet neputincios,
Nu mai sunt nici omenirei
Și nici mie de folos.
Dacă viața ce'mi rămâne
Nu 'mi-o pot scurta, trimite

Mila cel puțin, să'mi facă
Zilele mai fericite.—

Și de lacrămile calde
Ce curgea pe fața lui
Nu se 'ndupleca nici cerul
Și nici mila nimănui.

Pe la porțile bogate
Câte zile așteptase,
Pe la colțuri și prin térguri
Câte cântece cântase
Nu se știe,— dar când seara
Deznădejdea 'l apăsa,
Dumnezeu era departe
Și departe mila sa.

Mila era tot ce 'n lume
Aștepta ca să sosească,
Cel puțin pe patul morții
Zilele să-î îndulcească.

Când mizeria în patu-î
Izbutise a 'l țintui
Și din ghiarele ei nimeni
Nu venea a'l mântui,
Auzi pe lângă dânsul
O femeie că-î vorbește,
Care-î spuse că-î e soră
Si că Mila se numește.

— Soră tu?... rosti bătrânul...
Toată viața te-am cătat,
Si acum să'ți rizi de mine,
Viî când viața m'a lăsat ?

— Ensă unde și la cine
Zici că m'ai cătat, bătrâne,
Căci prin mâna-mi milostivă
Nici o jale nu rămâne ?...

Cine 'ți-a știut durerea
Ca s'o pot afla și eă,
Cui te-ai plâns de sărăcia
Ce 'ndurai ?...

— Lui Dumnezeu !...

— Nu 'l cunosc!... Si sărăcia
Ne'npăcata mea dușmană
Nu se teme-afar' de mine,
De-altă mână suverană!... —

Cerșetorul se întoarce
Si privi în fața ei;
Il mișcă atât de tare
Chipul tinerei femeii !...
Iși aduse-atunci aminte
C'o văzuse și-altă dată,
Dar că nu'și închipuise
Că și dânsa e bogată.

— Te-așteptam la poarta 'nchisă
A bogaților mișei,
Pe când tu erai aproape,
La săraci, la frați d'ai mei !.. —

— Da, bătrânule ; - bogatul
De-al meu nume nici nu știe...
Tot săracul te ajută
Dacă ești în sărăcie.
Dar, târziu fiind acuma
Binele să pot a'ți face,
Ajutorul meu din urmă
Este moartea ; — mori în pace ! —

Si murind rosti săracul :
— Mila era 'n pragul meu,
Si-o cătam în omenire,
Si-o ceream lui Dumnezeu !

Th. M. Stoenescu.

EPIGRAMĂ

Coprins de al gloriei nesațiu
 Albit de ani, dar tot copil,
 E lezne să mă faci Zoil
 Când singur tu te faci *Horatiu*.

Al. A. Macedonski.

ALPHONSE KARR

SUBT TEI

(urmare)

XIII

NU MĂ-UITA !

Se 'ntâmplă ca 'ntr'o dimineață, Stephen să găsească pe Magdelina în grădină. Se prefăcu mai întâi că n'o văzuse, ca să aibă timpul să 'și readune puterile.

De mai multe zile, Stephen nu mai putea sta în odaea sa ; se ducea departe ca să se plimbe și se întorcea foarte târziu. Intr'o zi, se întoarse bolnav de friguri. Genoveva spuse domnului Müller, care veni să 'l vază. El vorbiră cât-va timp, și, când Müller se sculă să plece, Stephen luă de la căpătâiul său un buchet de miozotis :

— Dă, te rog, acest buchet, domnișoarei Magdelina ; 'l'am cules pentru dânsa.

Și Müller își îndeplini însărcinarea.

Stephen nu putu să iasă două zile din casă ; ar fi voit să se scoale spre a se coborî în grădină ; picioarele nu 'l putură susține și căzu.

În tot timpul cât nu eșise el își făcu o mulțime de planuri, și luă o hotărîre. Această hotărîre era de a destăinui amorul său Magdelinei, la cea d'ântâi ocaziune priiucioasă.

Cu această hotărîre, când se coborî în grădină, găsi pe Magdelina.

Se apropiă de dânsa și o salută. Magdelina îi mulțumi din cap ; apoi amândoi se roșiră, și trecu cât va timp fără să spuie vr'un cuvânt nici el nici ea. Cu toate acestea Stephen ridică ochii, privi pe Magdelina, a cărea frumusețe devenise mai atrăgătoare printr'o pșteănătură simplă și puțin îngrijită și prin rochia ei albă ca zăpada.

El cugetă că dupe o tăcere așa de lungă nu mai putea începe convorbirea prin „Cum mai petreci !“ El făcu o silință ca omul care închide ochii pentru a sări o groapă a cărea adâncime îl înspăimântă și deschise gura spre a zice : „Magdelino“... dar era atât de mișcat, că vocea nu putu să iasă din pieptul său. Atunci Magdelina îi zise :

— Ești încă slab, domnule Stephen. Ai fost greu bolnav ?

— Am suferit puțin zise el ; dar ca să mă vindec, îmi sînt de ajuns razele soarelui și...

Ar fi voit să zică : „Ființa dumitale, privirea dumitale mai dulce ca soarele, vocea dumitale care 'mi pătrunde inima ;“ dar se opri.

Mai trecu un moment de tăcere. Magdelina,

care avea deprinderea lumească, luă un subiect de convorbire.

— Îți mulțumesc pentru buchetul ce mi ai trimis. Miozotitul, — *Nu mă uita*, dupe cum zice Goethe, — este floarea mea favorită.

Și convorbirea lor luă o ast-fel de întorsătură, că vorbiră despre poezi și despre scrierile lor, iar Stephen cugetă atunci că în loc să mărturisească prin grai amorul său către Magdalena, ar fi mai bine să 'i scrie.

XIV

SUZANA MAGDELINEI

Acum patru zile, credeam că voi veni să te îmbrățișez, dragă Magdelino; mama, tata și eu am făcut o vizită de două zile unui prieten al tati, care locuiește cu trei poște departe de orașul nostru. Dar o împrejurare ne-a oprit de a veni să te vedem.

Trebuia să plecăm la două ore; spre a nu pierde dimineața, ni se propuse să facem o plimbare pe marginea râului. Știi că nu mi place să stau la țară, nu mi place nici vântul, nici osteneala, nici soarele, nici pământul gloduros. Așa că, am petrecut ca toată lumea. Timpul era frumos; se vorbea de una și de alta, unii spuneau că adoară singurătatea, pe care eu nu pot s'o sufer.

Cu toate acestea, suferiam uritul cu mulțumire, mai ales că aveam speranța de a veni la tine. De o dată se auzi un zgomot! mai mulți oameni, de partea cel l-altă a râului, strigau și chemau în ajutor; semnele și gesturile lor ne făcură să ne uităm în apă.

Grozăvie! un om se lupta cu moartea, din moment în moment apărea pe apă, și vocea sa sugrumată punea silințe zadarnice spre a chema, și producea un urlat îngrozitor; ochi săi albi eșiseră în afară; fața 'i era vânăată și brațele cătau a se apuca de ceva spre a găsi un reazem. Nimic! nu găsea nimic! și, cu toate silințele'î, dispăru. De două ori îl văzurăm reapărând; a treia oară, apăru numai o secundă, și apoi nu 'l mai văzurăm. În

acel moment, un bărbat, care era și el de față, pe cel-l'alt țerm al râului, se desbracă se aruncă în apă și înotă spre locul unde dispăruse inecatul. Îl urmăream cu ochii pătrunși de frică; el 'iși cufundă capul în apă, și apoi corpul; nu se mai văzu de loc, și toți înghețaseră de groază; nimeni nu mai respira; dar puțin mai departe, apa clocoti și văzurăm apărând doi oameni; resuflarăm. Atunci se petrecu o scenă înspăimântătoare! o luptă sălbatică să 'ncinse între ei. Inecatul, furios, nebun, vrea să iasă din apă în întregul său: salvatorul lui vrea să 'l susție și să 'l scoată la mal; dar disperatul îl apucă de gât, îl înfășură cu picioarele, și amândoi se dezbăteau unul în brațele altuia. Tânerul fu învins de cel inecat; cu toate silințele lui, se cufundă în apă și văzurăm întinzându-și gâtul spre a respira: el strigă, pronunță un nume, un nume ce semăna cu al tău... și apa 'i înghiți pe amândoi. Un strigăt de groază izbucni din toate părțile; capul mi amețise; căzuî în genuchie înaintea tati și a prietenului său:

— Duceți-vă, duceți-vă! le zisei plângând și rugându-mă, scăpați'! nu 'l lăsați să moară!

Tata nu știa să înoate; prietenul său era ngețat de frică, fără putere și fără conștiință.

— O Doamne! strigaî, nu vezi tu aceia ce se petrece?

Oh! Magdelino, ce spectacol îngrozitor! apa 'și reluase cursul liniștit; tata zise:

— Nenorocitul cât trebuie să sufere; cunosco un asemenea caz, în care un om inecat a trebuit să 'și sfărâme capul de pietrele din fundul apei, spre-a 'și scurta suferințele.

Remaserăm câte-va minute, muți și în amețială, cu ochii țintiți pe luciul apei: Mai trecură cinci sau șase minute, și tata, luându-mă de braț, îmi zise:

— S'a sfârșit! Să mergem.

S'a sfârșit! Acest cuvânt îmi luă ori ce speranță

S'a sfârșit! Nu puteam crede că Dumnezeu va lăsa să moară un biet nevinovat.

— Oh! zisei, nu este oare un Dumnezeu? Tata 'mîi răspunde:

— S'a sfârșit! E mort! el nu mai simte nimic.

Trecuseră zece minute, lungi ca zece ani nesfârșiți.

Plecarăm. De-o dată oamenii care se aflau pe ce-l-alt țerm începură a striga; mă reîn-torseiū alergând, din nou la marginea apei; speranța mă reînsufleți. În adevăr, apa se ridică în ciocote. Unul reapăru alb ca un mort Care era dintre amendoî?

Toți se îngrijeau; scăpase oare ténărul de furia inecatului?

El respiră din toate puterile, 'și ridică pè-rul dupe ochi, privi cerul și se aruncă din nou în apă. Era el! Nu voea să părăsească pe inecat; trecu un moment de îngrozire și reapăru; el tira dupe sine un corp aproape mort și înota cu greutate spre țermul opus nouă. O! Magdelino! cât de fericită m'am simțit, când 'Y am văzut eșind la uscat; bărbatul și femeia care se aflau pe cel-l-alt țerm dădură primele îngrijiri inecatului; salvatorul său căzu în genuchi și se părea că mulțumește lui Dumnezeu; apoi de osteneală, se aruncă pe iarbă. Cel-l-alt își reveni în simțiri.

Împreună cu bărbatul și cu femeia, se apropiă de salvatorul său, și îi dete îngrijirile ce 'Y datora, spălându-î rănile, făcute chiar de dēnsul în disperarea inecului său.

Malul rîului ne despărțea; aș fi dorit să mă duc la acel tîner și să 'Y mulțumesc. Dēnsul se sculă, se apropie de țerm și culese un buchiet de „nu mă uita,” pe care 'l puse în sînul său.

Se vede că voea să păstreze o amintire.

Îi făcuî un semn cu mîna, și 'Y strigaî: „bravo, tinere, foarte bine!” Si eram atât de mișcată că n'am mai văzut nimic; nici n'am știut când am plecat.

Magdelino, am jurat de atuncea să nu mă mai duc nici la țară, nici pe malurile vr'unui rîu. Mi s'ar întempla vre-o dată să mor.

Adio, — această amintire mă amețește și acum, nu mă mai gîndesc la alt-ceva; peste câte-va zile îți voi scri din nou.

XV

SUB T EI

Era aproape noapte și-o galbenă lumină
Se resfrîngea din ceruri pe iarba din grădină
Când ziua dispărea,
Iar vîntul nebunatic cu aripi parfumate
Răpea din frunzătură suspine delicate
Și eî eram cu ea.

Către finitul zilei, soarele coborise la orizont, și mai mult de jumătatea discului său dispăruse.

Pe cer, pe un fund albastru, și străvăzător, se desemnau norii groși și negri încinși cu o cordea roșie ca sângele, iar alți nori mici și ușori pluteau liniștit, asemănându-se cu fumul roșiatic ca o purpură.

Supt alea teilor, Stephen, culcat pe iarbă aștepta pe Magdelina și, cu cât soarele se cobora, cu atât privirile lui se întorceau mai îngrijite în partea casei.

Cât era de frumoasă alea în acel moment! teii se îmbrățișeau prin frunzătura lor deasă și umbritoare; pe pământ iarba se așternea ca un covor verde iar vedera se urcase împrejurul trunchiurilor, și de sus recădea în ghirlande. Zioa pătrundea aci slabă și aurită, era o tăcere și o liniște adâncă, pe care passerile, căutându-și cuiburile o întrerupeau din când în când, iar sufletul ușor al vîntului, ce făcea să tremure foile teilor scutura pe iarbă mirosul delicat al celor d'ântăi flori.

Stephen motolea în mîini o hîrtie; era o scrisoare, o declarație de amor. El o scrisese în noaptea trecută în frigurile amorului său; o reciti și o găsi absurdă. Ar fi voit să o refacă, și ar fi dorit poate ca Magdelina să nu vie.

Dar ușa grădinei se deschise, și Magdelina înaintă repede, cu privirea scintecitoare, cu fața vioae, ținînd încă în mână scrisoarea ce o primise de la Suzana.

Stephen ascunse hârtia și simți sângele că se oprește în vinele sale.

— Domnule Stephen, zise Magdelina, 'mă-ai trimis acum vre-o câte-va zile un buchet, de „nu mă uita“. De unde 'l-ai cules ?

Stephen, cuprins de mirare, răspuse :

— Dupe marginile unui rîu, departe cu două sau trei poștii de aci.

— Domnule Stephen, citește, citește.

Si ea îi întinse scrisoarea Suzani. Stephen o luă și o privi cu mirare. Dupe ce citi câteva rînduri, o redete Magdelinei surizînd.

— Domnule zise ea, era! dumneata, dumneata ? prea frumos ! cât ai fost de bun !

Si Magdelina îi întinse mîna. Stephen o luă dar în această apropiere a mînilor lor pătrunse cu repeziciune ca un fluid electric, ce 'i făcu să tresară. Ai fi zis că, prin două vine deschise și împreunate curgea același sânge, același suflet, aceiași viață. Privirile lor se împreună și remaseră mult timp ast-fel. Sinul fetei se umflase și palpita; când emoțiunea atinse culmea, capul ei se aplecă spre piept și lacrimile curgeau din ochii ei

Stephen apropie mîna Magdelinei de inima lui și amîndoi remaseră ast-fel mult timp fără a 'și vorbi; dar Stephen, d'abia în cele din urmă putu să zică : „Magdelino !“ În vocea și 'n privirea lui erau : amorul, fericirea, emoțiunea, fragezimea, și mai ales destăinuirea a tot ce suferise el pentru dînsa. Magdelina putu și ea să zică : „Stephen !“ și privirile lor se reîntîlniră, mîinile lor se strînsură cu putere, căutînd a se uii cu mai multă afecțiune,

Aci, nici o descrițiune nu e posibilă, nu sînt frase și nici cuvinte : acela care, în a-mintirea sa, nu găsește una care să reprezinte această imagine, acela care nu este mișcat cugetînd la momentul cel mai plăcut al vieții, — să închiză cartea, e de prisos a mai urmări impresiunile dîtr'însa, căci i s'ar părea am strani.

Magdelino ! zise Stephen după o lungă tăcere, mă iubești și dumneata ?

Ea 'i răspuse numai cu privirea.

— Oh ! mă iubești ! zise Stephen cu vocea adînc mișcată ; spune'mi, spue'mi că nu visez : e prea mare fericirea ca să pot crede într'însa ; deșteptarea ar fi grozavă. Dumneata, Magdelino, dumneata mă iubea ? O ! îți mulțumesc. Dumitale îți datoresc toată fericirea vieții mele ; spune'mi, nu este așa că nu visez ?... Oh ! nu ! este chiar dînsa ; dar e prea mare această fericire pentru un om ! Ea mă sugrumă, mă ucide ! și dînsa este a mea. amorul sîu al meu ! O ! Doamne !

Si, apăsa pieptul cu mîinile ca și cum ar fi voit să 'și oprească inima de a nu izbucni printr'însul.

Si amîndoi erau singuri supt cer și supt verdeață, înconjurați de aerul curat și de parfumul florilor, iar sufletele lor aveau aripă ca de ângeră cu care se urcau pînă la cer. O ; dacă într'adevăr Dumnezeu este așa de bun, pentru ce nu 'i lovi în acel moment cu fulgerile sale ? pentru ce nu 'i chieamă la sînul sîu ? pentru ce nu termină aci viața lor ?

Vocea țipătoare a Genevei intrerupse tăcerea ; ea striga pe Magdelina. Magdelina tresări și d'abia atunci văzu că se înoptase ; ea fugi, zicînd :

— Măine, aci, la același oră.

Si Stephen, nemișcat, urmări cu ochii pînă ce dispăru ; și, chiar dupe ce n'o mai văzu, privea încă în urma ei, ca și cum s'ar fi temut a nu turbura farmecul ce rămăsese împrejurul sîu.

Stătu mult timp ast-fel, apoi eși pe cîmp. I-se părea că fruntea sa atinge cerul, în inima lui simțea atîta fericire, că nu putea păstra pe toată și ar fi voit s'o respîndească pe tot ce vedea. Ar fi dorit să strîngă mîna tuturor trecătorilor ; banii ce avea 'i împărțea pe la copii, pe care 'i lua în brațe și îi săruta

Alerga și sărea ca o căprioară, iar mai târziu să reîntoarse în grădină. Acolo rămăsese ceva din farmecul Magdelinei în aerul ce înconjurase corpul sîu, parfumul florilor era respirarea ei ; mai toată noaptea o trecu ast-fel.

Stephen văzu mult timp lumina ce apărea

prin perdelele ferestrelor Magdelinei. Nu! ea nu dormea. Si nu se mai făcea zioă!

Ca să treacă timpul, Stephen se culcă. El adormi numai de cât: dar din timp în timp se redestepta tresărind, până ce în fine, zdrobit de osteneală nu se mai deșteptă de cât a doua zi.

Atunci, făcu mai multe scrisori pentru Magdelina.

XVI

STEPHEN MAGDELINEI

Mă iubești! O! Magdelino! cât era de frumos când m'am deșteptat! Imprejurul meu totul se colorează de răsfrângerea amorului dumitale. Pentru mine începe o nouă viață.

Când îmi amintesc zioa de ieri, 'mî-e frică să nu fi visat. Pare că 'ți auz vocea plăcută; cât 'ți-era privirea de pătrunzătoare!

Cât de lungă o să 'mî pară zioa de astăzi! Cum aș vrea să dispară timpul ce 'l petrec fără dumneata!

Aș vrea să te fac atât de fericită! Cât regret că natura n'a fost mai darnică cu mine! Aș vrea să fiu frumos, pentru ca privirile dumitale să se îndrepteze asupra mea dupe cum fac ale mele când te întâlnesc. Ești așa de frumoasă! Ai în ochi atâta dulceață!.

Spiritul dumitale, este-atât de ușor, atât de grațios! Infățișarea și spiritul meu sînt sălbatic și bizare: îmi dai de o mie de ori mai mult de cât 'ți-aș putea da eu. Îți cer er-tare, nu pot să 'ți dau în schimbul fericirii de cât amorul cel mai arzător, sufletul, viața, și-le dau dumitale, numai dumitale.

O! spune'mi că ești fericită de amorul meu, că 'ți-este de ajuns; spune'mi că mă iubești. Îmi va trebui mult timp până să mă deprind cu această idee: viața mea s'a schimbat atât de mult prin acest singur cuvânt!

E întocmai ca primă-vara și ca verdeața câmpului, dupe o iarnă grea și viforoasă.

(Va urma).

EPIGRAMĂ

Se află unii oameni purtând pe ei livrele
 Ce haine de onoare se facă știu din ele
 Dar tu ce uniformă o porți, — nedemn de ea,
 Făcuși mai mult ca dînșii schimbând'o 'ntr'o livrea.

Al. A. Macedonski.

FRANÇOIS COPPÉE

INTĂLNIREA

Comedie într'un act

Atelierul unui pictor de peisage. Mobilierul este ca al unui artist care începe a reuși. Obiecte de lucru lângă mobile simple, un dulap sculptat, între două scaune de pae. Pe pereți sunt diferite lucruri de artă. Un vas cu flori într'o farfurie. Pe pupitru e un tablou început și toate uneltele în stânga lui. La dreapta o canapea. Ușă în fund. Pe unul din pereți sunt numai desemnuri în creion și în tuș. Într'un colț, o tapițerie, învechită și ruptă, descoperă pe jumătate un cabinet negru. Focul arde în sobă. Nu e nici o ferăstră. Odaia e luminată printr'un geam fics în părete.

SCENA I-a

RAYMOND (singur)

(La ridicarea cortinei, el stă a lene pe o canapea, în dreapta. De odată aruncă țigarea ce fuma și se scoală, dupe ce s'a uitat la ciasornic)

Cinci ore! E prea târziu!. Ea nu va veni. E o cochetă!... aud un zgomot de pași. S'apropie de ușe, s'oprește... Nu!... se duce 'nainte. — Încă-o țigare!

(Face o țigare și se plimbă prin odaie cu neliniște)

Oh! așteptarea!... să tresar la fie-ce zgomot! Ea 'mi zisese - „Voi să cunosc un atelier. Voi veni la d-ta. Trebuie să fie multe lucruri frumoase, dar care stau ascunse spre a nu le vedea nimeni. Sâmbătă dacă voi putea...” Și ea 'mi vorbea încet, la brațul meu, la bal. Nu! nu va veni! (După o tăcere). Cine m'ar fi văzut, toamna trecută, la Marlotta, cu zburdalnicii mei prieteni, mâncând, bând și cântând, și, în toate zilele la aer liber și subt arbori, alergând în bluză albastră și cu țigare în gură, ar fi presupus oare că această flință zvânturată, acest pictoraș cu părul despletit, va cunoaște îmbrăcămintea neagră, că va fi om de sașon, și că 'ntr'o zi va dansa cu o femeie de lume, și că sedus de farmecul unei femei, se va amoreza ca un școlar? Cu toate astea, e tocmai așa... iubesc o contesă. Am și eu serii de eleganță, când vorbind încet, mirosind frumos, înmănușat, primesc surisul ei și ceașca de ceai. Manierele mele nu sunt de loc ridicole. Cunoșc pe bărbatul ei, și e tocmai ce doream. Ș'apoi, ea a făcut pentru mine mai mult de cât trebuia. M'a primit, 'mi-a vorbit cu sinceritate, 'mi-a 'ntins mâna sa albă și delicată, 'mi a spus că iubește mult arta, ea, o doamnă mare! Pentru un biet sărac, era deja prea mult. Putea-voi dar s'o nesocotesc pentru că 'și-a zis: „sunt femeie onestă?...“ Nu va veni! Atât mai rău! și fiind-că cerul e frumos, să lucrez!

(Iși ia paleta și când e aproape să 'nceapă lucrul, se oprește ascultând).

Dar această fășietură de mătăsuri și de dantele, acești pași ușori și grăbiți?... D'astă dată este ea!

(Se duce spre ușa din fund, pe care intră Contesa)

SCENA II-a

RAYMOND, CONTESA.

CONTESA

Sunt eu.

RAYMOND

D-ta, d-ta ?

CONTESA

Oh ! Nu 'mi vorbi. Nicu nu ŝtiu cum am venit. Să plec singură, pe ascuns, pe jos.. Ce cutezare ! la o mică depărtare de casă, m'am suit într'o trăsură, mă înțelegi, într'o trăsură de stradă... pentru întâia oară am făcut asta. Si sălbatecul de birjar a 'nțeles dupe vocea mea că 'mi-era frică, că eram neliniștită, căci imi zise cu răutate :“ în goana cailor, drăguță hai ?

RAYMOND (la o parte)

Ticălosul !

CONTESA

Imi lăsaî vâlul pe ochi, și am ris mult de acei care treceaî pe trotuare, foarte aproape de mine, căci cunoașteam pe mulți dintr'ensii.

RAYMOND

Cât ești de bună c'ai venit... imi perdusem ori-ce speranță.

CONTESA

Ce fel? când aveaî promisiunea? A ! nici odată nu 'mi-am călcat cuvântul, mai ales pentru prietenii mei.

RAYMOND

Si eu, sunt unul dintre dênșii ?

CONTESA

Cum ? te 'ndoiaî ?

RAYMOND

Doamnă, am trecut peste două-zeci și opt de ani, dar păstrez încă 'n suflet temerea și îndoiala. Iartă-mă, acum chiar mă 'ndoiam. Cugetul imi spunea : „E poate numai un caprițiu d'o oră. Ce lucruri curioase pot avea 'n locuința mea atât de modestă, d'abia am un singur tablou început? Va veni oare numai pentru mine ? ar fi o nebunie ! 'Mi-a promis ; dar dorința ușoară a inimei zboară ca și pasărea dupe-o ramură.“ Inainte de a'ți recunoaște pasul, dorința 'mi era încă mare, dar speranța o pierdusem.

CONTESA

Ai făcut rău, îndoindu-te de prietenia mea.

ROYMOND

Iartă-mă !

CONTESA

Te iert ! Dă-mi un scaun.

RAYMOND

Atât sunt de turburat, că uitasem...

CONTESA (șezând)

Nu e nimic, te iert și de asta dată. Nu sunt destul de bună ?

RAYMOND

Da, te ador.

CONTESA

Dar ești sfios.

RAYMOND

Oh ! Doamnă !

CONTESA

Nu este așa ?

RAYMOND

Dacă ar fi numai atât !

CONTESA

Ce mai este ?

RAYMOND

Sunt indiscret. Aș vrea să știu cum am dobândit o favoare atât de mare, de a te vedea o oră, numai cu mine singur ? Pentru ce, contesă, ai voit să vii la mine, pentru ce ?

CONTESA

Cum vrei să faci niște întrebări,..

RAYMOND

Aide, am greșit și de astă dată.

CONTESA

Nu.

RAYMOND

Atunci, pentru ce ?

CONTESA

Petru că iubesc pericolul.

RAYMOND

Numai atât ?

CONTESA

Ti-am spus-o pentru ca să te supăr. Dar nu voi mai întrebuița cochetăria ; căci nu sunt o cochietă scumpe Raymond ; și afară de d-ta, nimeni n'a făcut să 'mă bată inima. Am ânsă eă inimă ? m'am îndoit de multe ori. O aud bătând încetisor, o ascult și 'mă zic, ca într'un vis ; „La ce 'mă folosește ?“ Măhnirea mea, de sigur, îți va părea ciudată, și cată să te uimească sinceritatea mea. Dar sufer ca o floare ținută supt pământ ; fără regret, fără dorință lăncezesc ca și dânsa. Această lume de fericiri în care m'am născut, pe care o iubeam odinioară și pentru care sunt făcută, această lume ce mă 'nconjoară, mă admira și mă sărbătorește imi pare astă zi îngustă ca o închisoare. Toate farmecile unei vieți bogate imi sunt odioase. Am fost femeie, și m'aă preschimbat în păpușe : surid, și rostesc ca dânsa : „Tată, Mamă !“ dar simț că nu sunt pentru astfel de viață. Sunt ca în robie, și voi să fiu scăpată, într'un cuvânt, m'a săturat, și doresc un alt trai, o altă lume. 'Mă-ai făcut nici odată versuri, iar suspinele 'ți sunt sincere. Nu 'mă-ai făcut eurte, și ai câștigat un merit mare. Acum, mă vei lăsa câte odată, să viă pe ne simțite și să te surprind pe când lucrezi ? Ast-fel, vom vorbi, vom glumi, d-ta mânuind paleta, iar eă netezindu-mă la oglindă, să răscolésc pretutindenă, afară de mobilele 'nchise, și fără să 'mă spuă nici odată că mă iubești.

RAYMOND (Dupe o scurtă tăcere)

Nu te vei supăra de sinceritatea mea ?

CONTESA

Din contra.

RAYMOND

Să fie adevărat ?

CONTESA

Da !

RAYMOND

Va să zică, Doamnă vei veni aici numai spre a petrece și a mă face să sufer ?

CONTESA

Să suferă ?

RAYMOND

Da ! Imi propui, cu atata bunatate, o pedeapsa grozava, si vrei sa 'ti raspund : Cu placere ?" Dar, daca asi consimti, asi muri ; me crezi prea nesimțitor, ensa te iubesc !

CONTESA

Adio dar, prietene, vis frumos si neindeplinit, pasare albastra, floare atat de rara ! Ei bine, e trist si revoltator de a nu gasi un om cu modestie, care, daca 'i aratam puțina afectiune, sa nu ne caza in genuchii spre a ne spune ca ne iubeste si ca moare pentru noi ! Aceasta minciuna ne va apasa de veci ! Le 'ntindem mana, ne-o saruta, si sarutarea e otrava dintr'o buza mincinoasa !

RAYMOND

Dar cand nenorocitul sufera intr'adever, ce voesti sa faci ?

CONTESA

S'astepte, pana ce va fi crezut.

RAYMOND

Lunga asteptare !

CONTESA

Nu tot d'auna.

RAYMOND

Ah ! esti un anger ! Voi consimti la tot ce'mi vei spune ; dar e prea greu !

CONTESA

Deci, vei fi pentru mine un tovarasi sincer, vom vorbi, si nimic mai mult. Nici un cuvnt despre fericirea si apropierea inimilor noastre S'apoi in fata ochilor mei batjocoritori vei pleca pe-ai d-tale, daca vre-o data te vei abate din cale. Ne-am inteles, nu este asa scumpe Raymond ?

RAYMOND

Copil rasfajat ! Sa 'ncercam. Me unesc... dar de unde sa 'ncepem ?

CONTESA

Mai intai sa egzaminam atelierul.

RAYMOND

Dar nu-am mai nimic. Iata aci o nebunie : un adeverat Donatelle adus din Italia ; s'apoi...

CONTESA

(Aratand cu groaza cabinetul intredeschis)

O ! Doamne !... e cine-va colo !

RAYMOND (Ridicând tapițeria)

Este un coș, privește.

CONTESA

Mi-e frică ! te supăr prea mult, dar 'm-ai dat voie. In fine ! Dar aceste schițe albastre, cenușii roșiatice, cum se numesc ?

RAYMOND

Studii...

CONTESA

Uf !... ce liulele nesuferite !... De d-ta sunt făcute ?

RAYMOND

De mine și de câlți-va prietenii. Cât timp ânsă au perdut cu dânsese ! Când n'ai ce face trebuie să lucrezi.

CONTESA

Aidem la tabloul ce lucrezi. Nu mă călca pe rochie. Fă ast-fel ca și cum ai primi o vecină... A ! zidul ăsta acoperit cu desemnuri ! Uite, un nume, o adresă, *Domnișoara Adela*... O ! iartă-mă te rog !

RAYMOND

Acea Domnișoară e un model, de care m'am servit la expoziție.

CONTESA

Ce 'mă pasă, am făcut o indiscreție, m'am uitat prea repede. Dar de ce 'ți-ai schimbat peretele în portofoliu ?

RAYMOND

Îți spun că e un model.

CONTESA

Fie ! de ce îți să mă convingi ? Trebuie să îți cer ertare. Peretele e al d-tale, poți să scrii adresa spălătoresei sau chiar a amantei d-tale, eu văd, citesc, îți cer ertare, și ai tot dreptul să mi-o dai.

RAYMOND

Te încredințez că e un model.

CONTESA

Te cred.

ROYMOND

Cuvintele mele ar convinge pe femeia cea mai sălbatecă .

CONTESA

Dă-mi voie, n'am dreptul de a fi geloasă.

RAYMOND

Cu toate astea..,

CONTESA

Să nu mai vorbim de asta, vrei ? Mulțumesc !

RAYMOND

Cât ești de răutăcioasă !

CONTESA (Apropiindu-se de tablou)

Si în timpul de față, ce lucrezi ?

RAYMOND

Iată începutul.

CONTESA

O ! marina ! A ! da, marea. Ce lucru ostenitor. Am petrecut cincî-spre-zece zile la Deauville. Se purta pălării ca 'n timpul lui Ludovic al XVI-lea, atunci când Gladiator luă premiul la cursă. Era multă lume. Mulți financiari, cu lanțuri de aur și sănătoși la 'nfășișare. Mă plictisiseam... ploaia mereu. Ce bine ai reușit. Cerul, flucul și refluxul mării, stâncile. .

RAYMOND

Era atât de frumos, acest colț de coastă. Ai fi regretat mult în urma ei. Este adevărat, pe acolo lumea nu umbla gătită și nu avea localuri de petreceri. Dar eă, care nu ăiă la toate acestea, am trăit singur patru luni pe acel țerm liber și sëlbat. De dimineață, stând pe câte un buștean, printre plasele roșii ce se uscaă, respiram din toate puterile aerul limpede și dătător de viață. Marea, marea mai ales, era atât de încântătoare.

CONTESA

Adevărat!... Natura !

RAYMOND

Iată ași voi să 'ți-o fac cunoscută, ne iubește atât de mult, pé noi care o cunoaștem, Ea nu are în destul parfum, cântece și veselii pentru acea care 'i dau viața lor ; floarea ascunsă și regăsită se înveselește, mierla cântând prin ramuri în timpul verei când știe că o ascultă cine-va, e mult mai vioaie. Riul e mult mai fericit când te oglindești într'ensul și iarba mai mulțumită când te răstornă pe ea.

CONTESA

Ai dreplate.

RAYMOND

Dar îți spun prea multe. D-ta ai pleopii drept împrejnuire, prin care vântul își spune secretul și trece ; ai cerul imens și spațiul întreg ; arborii plini de umbră, iarba și florile pe care dimineața le scaldă, pe care fluturii își scutură praful de aur ; noaptea fermecătoare și bună pentru suferințe, natura...

CONTESA

Este adevărat, n'o cunosc. Căci castelul de toamnă cu alergările prin vechiul parc, sau cinci-spre-zece zile la *Bade*, sau călătoria făcută în luna de miere, iată suvenirile mele despre aerul curat și cerul senin E trist. Nu poți iubi lucruri pe care nu le cunoști! Ast-fel, urâsc acea posomorită auroră pe care o ved unii, într'o stare de moliciune supărătoare, dupe o noapte de bal sau dupe o sosire din călătorie. Cu toate astea, trebuie să fie admirabilă !

RAYMOND

Da, e plină de farmec.

CONTESA

Să fie cu puțință ? Și se poate găsi reului o vindecare ? Acest spirit obosit de lume și de închisoare, acest creier care nu visează de cât mătăsurii și dantele, acest suflet atât de zvelturatic, crezi că ar putea să fugă din călduroasa-i temniță, și liber, să zboare către vastul orizont, către munți, către frunzături ?

RAYMOND

Zgomotul oceanului încape într'o scoică. A ! dacă-ai fi liberă, și dac'am putea !

CONTESA

Oh ! spune, spune !

RAYMOND

Iată luna Martie și primele ei raze !

CONTESA

Și ?...

RAYMOND

Să uităm lumea și deprinderile ei ! Știu aproape de oraș niște locuri pitorești ; acolo primă-vara este ca un copil răsfățat, și ca fericitul ce atinge vârsta de două-zeci de ani, am putea pleca într'o zi, prin drumuri misterioase, și am culege atâtea vioarele ! Cunosc un colț încântător...

CONTESA

Ia scama ai început o declarație ; și cred că n'ai uitat învoiala noastră,

RAYMOND

Din nefericire, n'am uitat nimic. Am vorbit oare de amor ? De oare ce voiai să cunoști natura și farmecile ei ascunse, trebuia să îți propun să mergi în fața ei.

CONTESA

Ai condus vre-o dată și pe D-șoara Adela ?

RAYMOND

Cât ești de batjocoritoare .

CONTESA

Nu !.. 'mă-e frică de colțul d-tale. Să așteptăm. S'apoï primă-vara e încă departe ; uită-te prin acel geam, scumpul meu artist, și vezi raza rece-a nordului, posomorită și tristă. Dar pentru ce nu ai aci 'nici o fereastră ? Eū ași muri într'o ast-fel de casă. Îți place singurătatea atât de mult ?

RAYMOND

Fără indoială : Singurătatea e bună pentru artă și studiū.

CONTESA

Ce vorbe mari !

RAYMOND

Da, vėd că 'ncep să deviū serios.

CONTESA

Stiū, sunt ca un copil ce vrea să știe toate lucrurile. Spune'mi cum se fac furtunile grozave sau diminețele de Aprilie împodobite cu flori ? Vorbește, scumpe Raymond. Le face arta d-tale, nu este așa ? pictura ? .. cât e de frumoasă !

RAYMOND

Nu așa de bine ca natura. Artă este divină ; cu toate acestea natura valorează mai mult de cât artă. Aci, e o actriță : se fardează, e în cabina sa și urmez pe camerista ei îndemănatecă, în această cutie sunt fardurile.

CONTESA

Și a face un peisagiū cât de mic, este o lucrare grea ?

RAYMOND

Negreșit.

CONTESA

Cată să fie obositor.

RAYMOND

Din potrivă.

CONTESA

Adevărat ?

RAYMOND

Cum?... S'alegi cel mai frumos din visuri, cea mai plăcută suvenir, să te închizi cu ele

mult timp, să le reunești prin muncă și simțire, pe-o bucată de pânză, cu toate momentele în care idealul zboară, cu tot întunerecul indoelei, e cea mai supremă bucurie și cel mai mare orgoliu!

CONTESA

Va să zică, am venit aci, spre a pleca uimită ?

RAYMOND

Dac'ai ști cât de scurtă e zioa în care te deștepți vesel și mulțumit ! Iți așezi vopselele, și cânti lucrând ! iar dupe ce-ai terminat, uți totul și îți fumezi țigara cu plăcere. Dar te obosec prea mult cu destăinuirile mele.

CONTESA (gânditoare).

Nu ! ved că ai un mic paradis, arta d-tale. Trăești într'o atmosferă diferită de a mea !.. Intr'adevăr, e rău să nu faci nimic.

RAYMOND

A nu ! Sânt stupid și urăcios. Cum, din cauza mea să fi atât de tristă ?

CONTESA

E cu totul alta cauza mâhnirei mele. De mâine trebuie să fac ceva.

RAYMOND

Atunci, vino câte-o dată pe la mine, te voi învăța pictura.

CONTESA

Nu, nu pictura. Poate că e prea târziu. Aide Raymond, dă-mi o idee, o inspirație, căci sânt hotărâtă să es cu ori ce chip din nemișcarea mea.

RAYMOND (Dupe un momeet de tăcere)

Fie ! mă vei crede că spun minciuni, cu toate astea, am găsit o idee.

CONTESA

Să vedem, spune-o.

RAYMOND

Ei bine, acea fință, Adela...

CONTESA

Ce, iar ?

RAYMOND

Doamnă, te vei duce mâine, îmbrăcată 'n negru, la accastă adresă și vei avea cu d-ta două monede de aur. In fundul unei alee întunecoase vei găsi scara, urcă-te până la al cincilea cat...

CONTESA

Ș'apoi ?

RAYMOND

Așteaptă!... Cată să 'ți spun că nu va fi ușor. Dar frumoșii d-tale ochi vor cerca să plângă și să surdă puțin. Aceia pentru care mă batjocoreați adineauri, locuște acolo. Nu are nici șeaî-spre-zece ani. Este orfană și are un frate mult mai mic ca dânsa. Mizeria lor e tristă ; și numai ei știu cum trăesc. De câte ori nu are pâine să dea copiilor săi ! Alaltă-seară, am fost la dânsii și 'i-am găsit degerați de frig. Dute de 'i vezi, mângâe copilul, mângâe-o pe dânsa, luându-i mâna, și la plecarea lasă aurul pe masă. Fă ast-fel, și ziua de mâine n'o vei pierde-o 'n zadar.

CONTESA (mișcată)

Ai un suflet bun și nobil... căci te-am înțeles și 'mă-ai dat o lecție cu atâta finețe. Si eă care 'mă băteam joc !

RAYMOND

Acum 'mă-am răzbunat. Ast-fel dar, te vei duce mâine la acei nenorociți ?

CONTESA

De sigur, și iată, copiez chiar adresa de pe zid.

RAYMOND, (la o parte)

Ce deznodământ ! și cât de morală fuse întâlnirea noastră.

CONTESA. (dupe ce-a copiat adresa)

Să ne strângem mâinile cu sinceritate.

RAYMOND (vrând să 'i sărute mâna)

Atât mai rău, îmi calc cuvântul și buzele mele. . .

CONTESA

Te rog, nu mă supăra, rea-ți locul.

RAYMOND

Locul meu e la genuchile d-tale.

CONTESA (oprindu-l cu un gest)

Nu !

(la un album după masă).

Imi dai voie să răsfoiesce acest album, nu este așa ?

RAYMOND

O ! fricoaso ! . .

CONTESA (la o parte resfoind albumul)

Aide ! am făcut o greșeală. Contele este un adevărat gentilom. Mă-a dat numele său

și este perfect pentru mine. S'apoî simț în mine o nouă emoțiune. E frumos, de-a auzi, într'o ast-fel de 'mprejurare cuvintele : Caritate, muncă, țănatură. — Am făcut rău. Ca-prijiul meu ușor pentru acest tână artist este un pericol. Cine știe de nu 'l-ar pierde cochătăriile mele ?

RAYMOND

Visezi ?

CONTESA

Nu. Mă uit la țărăncuțele d-tale. Cât farmec câmpenesc e 'ntr'ênsele. Mai ales bă-trâna asta care jumulește rățoiul . . .

RAYMOND (apropiindu-se)

Care ? da ! aceasta . . . e mamă-mea.

CONTESA

Blestemată limbă mai am ! Nu scoate un cuvânt fără a te răni la inimă.

RAYMOND

Pentru-ce ? Biata bătrână ar fi ris ea cea d'ântâi. Nu cunoști pe mama. Este aren-dășița cea mai veselă, cea mai priimitoare ; prietenii mei când se duc pe-acolo, îi pri-mește ca pe copii săi. (Ia albumul) Privește-o, tocmai pentru dênșii jumulește acest rățoi. Scumpa mea mamă ! (sărută albumul cu frăgezime)

CONTESA (ca în visare)

Da, are-o familie . . . și ea e scuza mea.

RAYMOND (suprinzându-i vorbele)

Ce spuți ?

CONTESA

De câte-va momente am început să mă învinovățesc.

RAYMOND

Pentru-ce ?

CONTESA

Mă judec singură, de și cu puțină asprime; orfană de la zece ani, măritată c'o zestre de o sută de mii de talere, c'un vechiū titlu de comte. ș'apoî lucsul, viața, zgomotul.

RAYMOND

Dar . . .

CONTESA

Amicul meu, în momentul când te gândești fumându-ți țigarea, un fluture frumos pă-trunde prin atelierul d-tale și se așează o clipă pe o glastra cu flori, îi admiră strălu-

cirea și culorile vii, urmărești zborul de aur și de azur al plăcutului oaspete. De odată, se duce, și nu e vina d-tale. A fost caprițiul lui ce 'l-a adus aci și 'l-a făcut să zboare,

RAYMOND

Ei bine ?

CONTESA

Scumpe Raymond, uită-mă ca pe dânsul.

RAYMOND

Plecî ? Ce 'ți-am făcut ?

CONTESA

Nimic. Voi rămâne prietena d-tale. Dar am fi comis o infamie, căci ispita e născută în piepturile noastre. Am venit aci fără nici un scop culpabil.. Poate că nu eram de cât nebună ; dar aci se respiră un parfum de onoare. Fără să vrei, în limbajul d-tale, mi-ai arătat toată datoria. Lângă d-ta cine-va devine bun, și numai cu modul acesta m'ai învins.

RAYMOND

Cum ? Am convertit o femeie ? Am făcut rău. Contesă, te iubesc și sunt immoral.

CONTESA

Nu te face mai rău de cât nu ești. 'Ți-am cilit onestitatea în ochi. Imi plăceaî mai puțin adineauri ; pentru ce acum m'ai făcut mai bună ?

RAYMOND

Doamnă !..

CONTESA

Stiū bine că nu ești mulțumit. Dar scapă pentru tot d'auna pe o biată imprudentă ce era aproape să se piardă. Oare aceasta nu valorează mai mult de cât o remușcare rămasă adânc în suflet ?

RAYMOND

Nu ! ai covinge și pe Satan...

CONTESA

Lasă-mă să mă duc.

RAYMOND

Ancă-un moment !

CONTESA

Preved pericolul, dac'ași rămânea ; și orî ce emoțiune ne-ar fi fatală.

RAYMOND

Crezi oare să mă mângâi cu aceste vorbe dulci?

CONTESA

Nu... plec cu inima mulțumită și recunoscătoare d-tale. Dă-mi mâna ! să ne despărțim, ca doi prietenii buni, surizători.

(Raymond ia mâna contesei și-o sărută de mai multe ori, Contesa 'și-o retrage ușor și ese încet făcând lui Raymond un semn să fie liniștit)

SCENA II

RAYMOND (singur, dupe o tăcere)

Dacă m'ar fi văzut cine-va, ar fi avut de ce rîde... Dar nu ! remăi om onest... și nimeni nu va ști !

d' Artanian

F I N E

FLORI DE BALTA

Aflăm că d. Trutzescu, va pune subț presă o nouă broșură de versuri, elegant legată, supt titlul de *Flori de Baltă*. Acest mic volum, va fi pe cât ni se spune, un giuvaer întru cât privește tiparul și legătura. Asupra conținutului, acei care citesc „*Literatorul*“, cunosc că autorul este un tînăr de viitor cu condițiune de a se perfecționa prin studiu și egzercițiū. Volumul în ces-tiune va fi însoțit de următoarea prefață a tînărului autor :

„Scumpi cititori,

„Vězënd într'o dare de seamă a cronicarului *Românului*, că genul meu este „aquatic, și că poeziile mele sînt de baltă, m'am gîndit că am făcut rău „de nu le-am dat acest titlu și celor d'ântéiū.

„Sper că d-l critic va vedea că 'mî recunosc greșeala. Tipărind astă-zî „modestele mele încercări supt titlul de *Flori de Baltă*, cred a fi găsit mij- „locul să înpac și pe d. critic și tot de o dată să 'mî satisfac și înclinările „mele neînvinse către elementul căruia d. critic arată atâta dușmănie.

„Apa, — o recunosc, — este în adevěr neplăcută multora. Eū ênsē, care, „adesea am contemplat cerul în senina oglindă a unui riū saū chiar a unei

„bălți departe de a vedea vre-o răutate în calificarea d-lui critic, rămâi să
 „adun frumoasele flori cari, — ori-ce ar zice d. critic, — cresc mai mult a-
 „acolo de cât unde imperioasele necesități ale vieții l'a consemnat să stea și
 „unde 'l las să și rămâie.

„In cât pentru mine, în șoaptele apei, în murmurul frunzelor, cu nimfele
 „ce ies pe jumătate din apă dintre albiș nenufari ai unei bălți, voiă urma
 „să visez și să mă încerc să cânt în pizma descurajării și a epitetelor ce
 „mi s'ar arunca.“

Aceste rënduri, în care sarcazmul este atât de ușor și poezia atât de sim-
 țită, omoară mult mai bine censura nedreaptă a celor care urăsc poezia,
 pentru că n'aū izbutit pe acest tărîm, de cât ori-ce alte cuvinte.

BLESTEM

Când dezgustul pentru viață pune nota lui fatală
 In concertul ce pornește dintr'un suflet simțitor,
 Simfonia se înalță ca o voce infernală
 C'un blestem îngrozitor.

Soarele ce răspândește auru'i peste natură,
 Cerul ce se rotunjește ca un cort nemăsurat,
 Tot ce este cugetare, ca și tot ce e făptură
 Totul este blestemat.

Iasă-atuncea și din peptu-mi srigătul de îndirjire
 Căci și eu sunt dintr'o lume ce n'o voiă și nu mă vrea,
 Si răsune ca un răcnet scos de 'ntreaga omenire
 Ce-am purtat supt tēmpla mea :

„Aer, raze, soare, lună, blestemate fie toate,
Iar blestemul să coprindă tot ce este pe pământ
Și 'ntinzându-se asupra-mi să se 'ntinză de se poate
Si pe chiar al meu mormânt.

Al. A. Macedonski.

ERATA

In loc de: *din Viena*, dupe pagina 65, rândul al 5-lea, să se citească:
din Veneția.

In curând va apare :

NOUL SISTEM DE STENOGRAFIE MODERNA

scriere simplificată, care pe lângă scurtimea ei ecstraordinară rămâne tot-
d'auna egzactă, sigură și citibilă

DE

Enric Hirsch

FARMACOLOGIE

In *Le Journal de Medecine*, citim următoarele :

Medicii nu sunt infailibili, dar trebuie să re cunoaştem că ei sunt câte-o dată obiectul celor mai nedrepte critici. — De egzemplu : cu toate că un copil, administrându-i-se uleiul de morun îl absoarbe regulat, se întâmplă a continua să slăbească şi a tuşi :

Cine este învinovăţitul de obicei ? Doctorul, care se presupune că n'a ştiut să descopere boala de care suferea copilul. Şi cine este vinovatul ? De 99 de ori la sută părinţii copilului care nu s'au îngrijit de alegerea medicamentului prescris de doctor.

Acest product preţios, tocmai pentru că este preţios, este unul din cele mai falsificate şi imitate Supt numele său, se vînd în genere substanţe care nu numai nu conţin nici un principiu întăritor dar care câte-o dată pot avea rezultate periculoase.

Uleiurile negre sau roşiatice sunt simplu ecstrate din ficatul putrezit ; iar a le întrebuinţa, este a absoarbe un corp în des compoziţiune.

Uleiurile albe, zise purificate, nu sunt de cât uleiurile negre sau roşiatice, a căror culoare a fost schimbată prin ajutorul procedurilor himice, şi care nu sustrag fermenţii putreficative, lăsând chiar într'ênsel un depozit de materii vătămătoare.

Pentru ca uleiul de ficat de morun să aibă o acţiune întăritoare, e de trebuinţă ca el să fie ecstras din ficat de peşte proaspăt. Este lesne de 'nţeles că dacă peştil sunt putreziţi uleiul ce se ecstrage din ficatul lor nu poate fi de cât în descompoziţiune.

Rezultatul este că bunul ulei de ficat de morun nu se poate ecstrage de cât în locul unde se pescuieşte, dar cu cât peştele proaspăt e mult mai scump de cât cel învechit, cu atât uleiul galben-auriu, ce se ecstrage din ficatul de morun proaspăt, este mai scump ca uleiul negru sau roşatic, transformat mai târziu în ulei alb, ecstras din ficat putreziţi. De asemenea, speculatorii fără conştiinţă au căutat să influenţeze publicul, spunind că cu cât uleiul ar fi mai închis în culoare cu atât e mai priincios. Alţii din potrivă purificând uleiurile negre s'au încercat de a le trece drep uleiur galbene naturale ecstrate din peşte proaspăt.

Cea mai bună garanţie, spre a nu zice singura, pentru o dreaptă alegere, este marca fabricii de unde iese uleiul. Când cine-va voeşte bun licheur sau bună şampanie caută mărcile fabricelor repute prin ecşelenţa acestui product.

Pentru ce dar, aceia care nu suferă în pivniţele lor rachii sau vinuri proaste, dau copiilor lor bolnavi producte ca să zicem așa anonime ? Pentru ce când e vorba de producţiuni puţin folosite le caută cu de amăruntul, şi când e vorba de sănătatea şi poate chiar viaţa fiinţelor ce le sunt scumpe, nu ştiu să caute etichetele acelor case, puţine din nenorocire, dar ale căror vechi tradiţiuni de onestitate prezintă toate garanţiile dorite.

Se știe că vulgarizatorul, spre a nu zice inventatorul, uleiului de ficat de morun este D-nul Hogg, farmacist din Paris. Având cel d'ânteu în Franța ideia de a întrebuița acest ulei ecstras din ficat proaspăt și într'adevăr medicinal, avu de asemenea cel dinteu ideia să fundeze la Terra-Nova ckiar un stabiliment de ecstracțiune. Pentru a distinge productul său de ale tutulor industrialilor puțin conștiincioși care pun în circulație uleiuri cu prețuri mici dar urâcioase, D-nul Hogg dete flacoanelor sale o formă triunghiulară. Astăzi modelul flacoanelor fiind cu încredință contra făcut mai în toată lumea, suntem încunoștiințați că D-nul Hogg a luat noui măsuri spre a înlesni oistingerea între produsul falsificat și cel adevărat și să înlesnească părinților îngrijiați de sănătatea copiilor lor de a avea un ulei curat și întăritor pentru copii lor, în loc pe ai otrăvi cu un ulei plin de materii în putrefacțiune.

Dacă suntem bine informați, aceste măsuri constau în aplicarea timbrului statului francez pe etichetele lipite pe sticlele triunghiulare.

Nu 'ncepe îndoială, că D-nul Hogg luând aceste dispozițiuni, a avut ca obiect de a opri ori-ce contrafacere a productului său; dar aceia ce trebuie să mai recunoaștem este că a garantat în acel așa timp sănătățile unor, bolnavi și încă, sanătățile cele mai interesante, ale copiilor.

HOGG, Farmacist, str. Castiglione 2; la Paris, singur proprietar

HUILE DE HOGG

ULEU DE FICAT DE MORUN NATURAL

De o eficacitate sigură, constatată printr'o ecșperiență de mai bine de 25 ani, contra **Maladielor de pept, Phthisia, Bronchita, Guturaie, Tuse tenace, Afecțiuni Scrofuloase, Tumori glandulare, Maladii de piele, Dartre, Poale albe, Slăbiciunea generală, etc.** și pentru a întări **copii slabi și delicați**; este dulce și lesne de luat.

A se feri de oleiurile comune și mai ales de acelea ale cărora compezițiuni imaginate de speculațiune, pentru a înlocui oliul natural sub preteest de a'î da o eficacitate mai mare și un gust mai plăcut; ele nu fac de cât a irita și a obosi în zadar stomacul, ba chiar pot fi și periculoase câte-odată.

Pentru a fi sigur de a avea adevăratul ulei de ficat de morun **natural și pur**, a 'și procura **Oleiul de Hogg** precum și atestațiunea D-lui **Lesueur**, șeful lucrărilor chimice al facultăței de medicină din Paris, care se găsește pe eticheta fiă-cărui flacon triunghiular. De la 1 Ianuarie 1883 să se ceară pe etichete timbrul albastru al guvernului frances. Deposite în principalele **Drogerii și Pharmacii**.

ADRESE RECOMANDATE IN BUCURESTI.

FABRICA DE BERE ROMANA

Erhard Luther

FURNISORUL CURȚII REGALE

BUCUREȘTI

24, Strada Rosetti și Șoseaua Basarab, 24.

GABRIELE WASTELLY

35, Calea Victoriei 35.

Flori naturale. — Coroane, buchete pentru
orî-ce solemnități.

D. SHWARTZMAN & COMP

Strada Carol I.

Cel mai mare magazin de haine bărbătești,
și de copii, cu sucursele la: Galatz,
Brăila, Craiova, etc. etc.

COFETARIA GR. CAPSA

26, Calea Victoriei 26.

Fabrică de confiserie și chocolată, Bufete
pentru serate baluri etc. etc.
Furnisorul mai multor curți. Medaliat
cu medalia de argint și de aur.

COFETARIA SI CAFENEAUA

FIALKOVSKI

Bonbănărie, înghețate și prăjituri, Bufete
pentru serate și baluri.

Piața Theatrului

Pretutindenî cereți bere de Luther

Fabricațiune

Cea mai bună bere este afabricicii
Erhard Luther

Română

Pretutindenî cereți bere de Luther

RESTAURANTUL D-lui I. N. IONESCU

Mare depozit de vinuri de toate loca-
litățile și de cea mai bună calitate

3, Strada Covaci 3.

IOANI ESTATIO TELEPIS

Prima fabrică de cafea măcinată. Calitate
fină și curată.

9, Strada Modoi 9.

H. VARTHA

Strada Doamnei No. 5.

Special în coloniale: zaharuri, cafele, drogue
produse chimice, untdelemnuri, uleiuri,
sardine, orezuri, hârtie, etc. etc.

KARL LANG

VOPSITOR

Imitator de lemn și zugrav de firme

BUCURESCI

STR. STIRBEI-VODĂ

Intrarea Cișmeșii (Slatter)

ALBERT BAUER

Constructor de mori — București — Calea Victoriei No. 50. bis.

Turbine, Mașine de arbori, Cazanuri, Pietre de moară, Curățitoare de grâu,
Mașine cu perie de curățat grâu, Aspiratori, Treiuri, Valțuri Patent „Ganz
& Comp.,” Valțuri de Porțelan, Burați, Burați centrifugali, Elevatori, Cură-
tători de Griși și toate cele l'alte mașine și obiecte de exploatare pentru
mori, Specialitate: Instalări de lumină electrică.

MALADIILE BRONCHIILOR

ȘI ALE

G A T U L U I

CATAR, TUSE MAGAREȘCA, LARINGITA

SIROP SI PASTA LUI VAUQUELIN

FARMACIA, 31, RUE DE CLERY ȘI LA TOATE FARMACIILE

A se cere semnătura VAUQUELIN și timbrul guvernului francez.

Boalele de piele, Umflături, Ulcere, Vițuriile
sângelui, Afeecțiuni sifilitice, SINGURILE VERITABILE

Dragee Depurative Iodate

ale D-ului GIBERT

Constituiesc cel mai plăcut, cel mai
bun, cel mai activ și cel mai economic
din toate depurativele cunoscute.

Să se ceară (ca și pentru sirop) sem-
năturile în roșu ale D-lor

GIBERT și BOUTIGNY

și timbrul albastru al guvernului francez.

Paris, Pharmacia Boutigny Deslauriers
Successeur

și la toate farmaciile și droguerile

A se feri de contrafaceri.

MÂNCĂRIME, MĂTREAȚĂ

și alte maladii ale pelei, capului

CADEREA PĂRULUI

vindecată repede cu

POMADA DESLAURIERS

Deslauriers, Farmacia, 31 rue Clery; Paris

și la

toți farmaciștii și parfumorii

A se cere pe etichetă semnătura Des-
lauriers și timbrul guvernului francez.

A V I S

A apărut de sub presă :

A D O U A E D I Ț I U N E

din

POEZIILE D-lui Th. M. STOENESCU

Prețul unui volum în hârtie velină : 2 lei

Se ecpediază direct și în județe, trimițându-ne din nainte costul în tim-
bre poștale. În capitală se află depuse la toate librăriile.

A eșit de sub presă : **NUNTA NEAGRA**

Dramă localizată în 2 acte de : Th. M. Stoenesen

Prețul unui ecpemplar în hârtie velină : 1 leu 50 bani, în hârtie ordinară 1 leu

A se adresa la administrația acestei reviste.

D-nii abonați, cărora le-a expirat abonamentele, sunt rugați a le pre-înnoi, trimițându-ne costul printr'un mandat postal.

Domnii care vor să aibă colecția completă din Literatorul pe anul expirat 1883, încunoștințăm că această colecție se poate trimite cu portul plătit pe prețul scăzut de 15 lei, din 20 cât este abonamentul pe un an.

Domnii abonați care de Sf. Gheorghe își vor schimba domiciliul, sunt rugați a ne face cunoscut noile D-lor adrese, căci în caz contrariu nu vom fi responsabili de pierderea numerilor neprimite.

GRAND

BAZAR DE ROMANIA

No. 7, Str. Selari, No. 7

SUB HOTEL FIESCHI.

Depoă general pentru toată Țara, al fabricilor noastre
din Europa de:

HAINE

pentru bărbați, băeți, și stofe moderne pentru comande.

Casa noastră resp. fiind avantajos cunoscută de timp *foarte îndelungat*, ne abținem de orice recomandății și declarăm numai, că perfecțiunea croelii, deosebita eleganță a confecțiunei, și veritabila moderațiune a prețurilor, vor satisface **pozitiv** cerința onor. noastre Clientele.

BAZAR DE ROMANIA

BUCUREȘTI

Strada Selari, No. 7.

NB. Rugăm a nota „No. 7” spre a evita regretabile confuziuni.

NĂȚIONALĂ

SOCIETATE DE ASIGURARE

în București, Strada Carol I, No. 9.

Capital social : 3,000,000 lei deplin, vărsați în 15,000 acții câte lei 200, din cari 1,000,000 special rezervat ca fond de garanție pentru ramura vieții.

Consiliul de Administrație :

Președinte : D-nul I. Marghiloman.

Vice-Președinte : D-nul D. Sturdza.

Consilieri : D-nii A. Băicoianu, Em. Costinescu, N. Dumba, I. M. Elias, M. Ghermani, P. Grădișteanu, N. D. Moroeanu, I. Neuchotz, Oronody, V. Pogor, G. C. Filipescu, Chr. L. Zerlendi, G. Zappa.

Naționala asigură :

În contra : incendiul, grindinei, riscurilor de transport, pierderi de valori, spargerei geamurilor, face asigurări de viață în toate combinațiunile uzitate.

A V I S

D-nii colaboratori ai revistei, sunt rugați a ne trimite manuscrisele cu ortografia adoptată de noi, asemenea și toate manuscrisele streine vor purta aceeași ortografie ; în cazul contrariu ele nu vor fi publicate, chiar însușind cele-lalte condițiuni.

Redacția.

LA CAVALERUL DE MODA

— BUCUREȘTI —

Strada Șelari, No. 2

COLȚUL COVACI SI ȘELARI

Din propria noastră fabricațiune din Europa, primim ne-întrerupt enorme cantități de haine pentru bărbați și băeți, după jurnalele cele mai noi.

Prețurile sunt destul de convenabile spre a desfide orî-ce concurență leală.